

**VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖJE
2013 M. ATASKAITA**

Parengė

Pakruojo rajono savivaldybės

Visuomenės sveikatos biuro

visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė

Dovilė Eičiniene

2014 m.

TURINYS

IVADAS	3
1. BENDROJI DALIS	4
1.1. Demografinė situacija	4
1.1.1. Gyventojai.....	4
1.1.2. Gimstamumas.....	5
1.1.3. Mirtingumas.....	6
1.2. Socialinė – ekonominė būklė	7
1.2.1. Gyventojų užimtumas.....	7
1.2.2. Namų ūkio gyvenimo lygio ir skurdo rodikliai.....	8
1.2.3. Gyventojų išsilavinimas.....	9
1.3. Gyventojų sveikatos būklė	9
1.3.1. Mirtingumas.....	9
1.3.2. Sergamumas.....	10
1.3.3. Ligos.....	11
1.3.4. Vaikų sergamumas.....	14
1.3.5. Abortai.....	15
1.3.6. Profilaktiniai skiepėjimai.....	15
1.3.7. Profesinės ligos.....	16
1.3.8. Nelaimingi atsitikimai darbe.....	16
1.3.9. Neįgalumas.....	17
1.3.10. Traumų ir mirčių struktūra dėl transporto įvykių.....	18
1.3.11. Ūmios žarnyno užkrečiamos ligos.....	19
1.4. Sveikatos priežiūros sistemos raida	19
1.4.1. Pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI).....	19
1.4.2. Žmogiškieji ištekliai.....	20
1.5. Sveikatos priežiūros rodikliai	21
1.5.1. Stacionaro veikla.....	21
1.5.2. Greitosios medicinos pagalbos (GMP) darbo apimtis.....	22
2. SPECIALIOJI DALIS	22
2.1. Pakruojo rajono mokinių sveikatos patikrinimo rezultatai 2013 metais.....	22
2.2. Traumų atvejai Pakruojo rajono mokyklose 2013 metais.....	23
2.3. Kuprinių svėrimo akcija 2013 metais.....	24
2.4. Pakruojo rajono ikimokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimas 2013 metais.....	24
2.5. Aplinkos rodikliai.....	25
2.6. Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimo rodikliai.....	25
2.7. Išlaidos sveikatos sistemai ir jos finansavimas.....	26
3. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	27
4. NAUDOTA LITERATŪRA	29

IVADAS

Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras kiekvienais metais vykdo visuomenės sveikatos stebėseną, pagal Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programą, patvirtintą Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gegužės 31 d. sprendimu Nr. T-144, kuri leidžia įvertinti rajono gyventojų sveikatos problemas.

Leidinyje „Visuomenės sveikatos stebėsenos Pakruojo rajono savivaldybėje 2014 m. ataskaita“ pateikiami 2013 metų statistiniai duomenys ir jų analizė apie demografinę situaciją, socialinę - ekonominę būklę, gyventojų sveikatos būklę, sveikatos priežiūros sistemos raidą, sveikatos priežiūros veiklos rodiklius, bei kitus surinktus duomenis. Daugelis rajono demografinių, gyventojų sveikatos ir jos priežiūros rodiklių lyginami su Lietuvos Respublikos, Šiaulių apskrities atitinkamais rodikliais.

Rengiant leidinį naudoti Lietuvos statistikos departamento, Higienos instituto Sveikatos informacijos centro, Užkrečiamų ligų ir AIDS centro, Šiaulių visuomenės sveikatos centro, Valstybinės darbo inspekcijos, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vilniaus universiteto onkologijos instituto, Valstybinio psichikos sveikatos centro, Šiaulių teritorinės darbo biržos bei Pakruojo rajono institucijų duomenys.

Leidinyje naudojamos sąvokos:

- ❖ Demografinės senatvės koeficientas – pagyvenusių (60 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus.
- ❖ Migracijos neto – tai imigrantų ir emigrantų skaičiaus skirtumas.
- ❖ Natūrali gyventojų kaita – skirtumas tarp gyvų gimusiųjų ir mirusiųjų skaičiaus per metus.
- ❖ Sergamumas - asmenų, kuriems metų laikotarpyje ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose naujai (pirmą kartą gyvenime) užregistruota tam tikra liga arba trauma, ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis.
- ❖ Ligotumas - asmenų, kuriems metų laikotarpyje ambulatorinėse ar stacionarinėse sveikatos priežiūros įstaigose naujai arba pakartotinai užregistruota tam tikra liga arba trauma ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis.
- ❖ Lovos funkcionavimo rodiklis rodo, kiek dienų per metus stacionaro lova buvo užimta.
- ❖ Lovos apyvartos rodiklis rodo, kiek vidutiniškai vienoje stacionaro lovoje gulėjo ligonių per metus.

1. BENDROJI DALIS

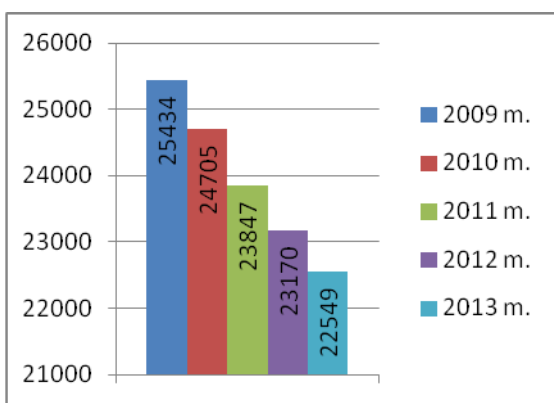
1.1. Demografinė situacija

1.1.1. Gyventojai

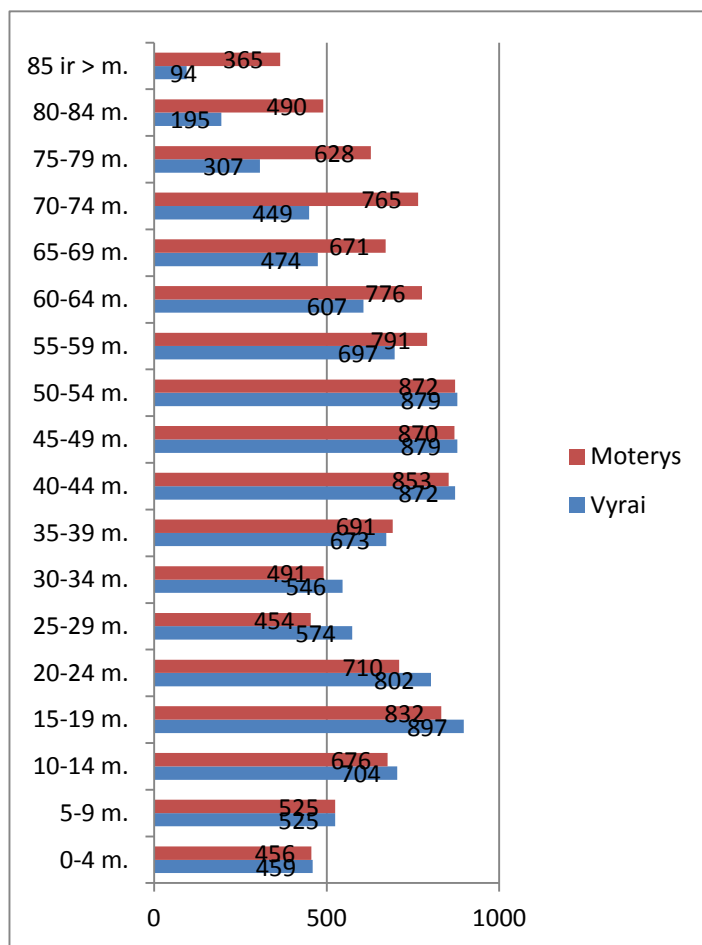
Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, įgyvendindamas Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012–2014 metų programą, stebi ir analizuoja Pakruojo r. sav. demografinius rodiklius. Šalies demografinę situaciją atspindi tokie rodikliai kaip gyventojų skaičius, jų amžius, lytis, gimstamumas, mirtingumas, migracija ir kt.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, rajone, kaip ir visoje Lietuvoje demografinė situacija prastėja. Viena pagrindinių demografinių problemų – tai gyventojų skaičiaus mažėjimas rajone, dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos, bei migracijos. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. Pakruojo r. savivaldybėje gyveno 22549 gyventojai, nuo 2012 m. šiame rajone sumažėjo 621 gyventoju (1 pav.).

Analizuojant Lietuvos statistikos departamento duomenis pagal Pakruojo r. sav. gyventojų skaičių amžiaus grupėse matome, kad tiek vyrų, tiek moterų skaičius yra apylygis visose amžiaus grupėse, išskyrus nuo 55 metų amžiaus, kai moterų skaičius gerokai pradeda lenkti vyrų skaičių (2 pav.).

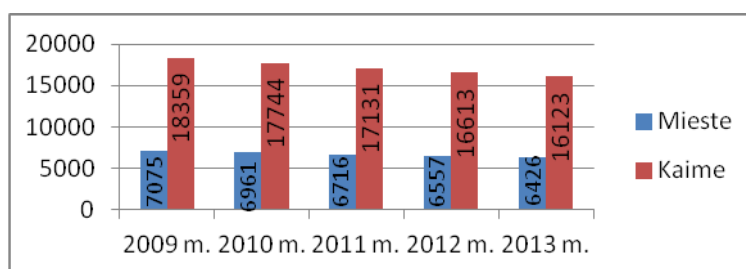

1 pav. Gyventojų skaičius Pakruojo rajone.
Šaltinis: SD

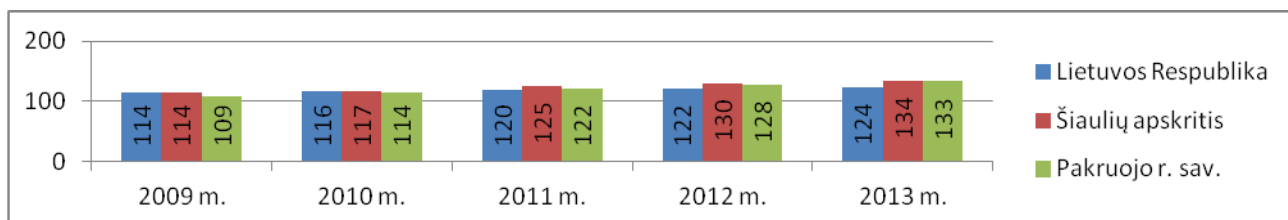
2 pav. Gyventojų skaičius 2013 m. pagal lytį ir amžiaus grupes.
Šaltinis: SD

2013 m. Pakruojo r. sav. gyventojų didžioji dalis 71,5 proc. gyveno kaimuose ir 28,5proc. Pakruojo ir Linkuvos miestuose (3 pav.).

3 pav. Gyventojų skaičius pagal gyvenamąją vietą.
Šaltinis: SD

Pakruojo r. 2009–2013 m. laikotarpiu demografinės senatvės koeficientas palaipsniui auga. Šiaulių apskrityje, demografinės senatvės koeficientas, apimant penkių metų laikotarpį, nors ir nežymiai, tačiau yra aukštesnis palyginti su Lietuva, bei Pakruojo r. (4 pav.).

4 pav. Demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje.
Šaltinis: SD

Pakruojo r., apimant penkių metų laikotarpį, didžiausia neigiama vidaus ir tarptautinė migracijos neto buvo 2010 m. Pakruojo rajone sekančiais metais neigiamas migracijos neto pradėjo mažėti, tačiau vis dar išlieka aukštas (1 lent.).

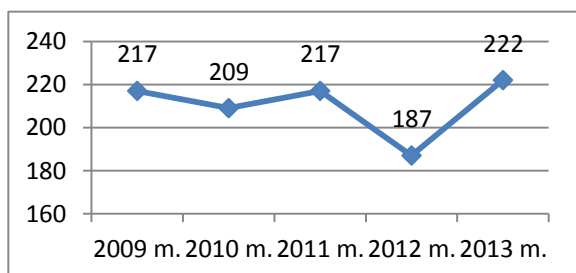
	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Lietuvos Respublika	-32013	-77944	-38178	-21257	-16807
Šiaulių apskritis	-5585	-11428	-5774	-3713	-3086
Pakruojo r. sav.	-537	-694	-498	-414	-401

1 lent. Gyventojų migracija (migracijos neto).
Šaltinis: SD

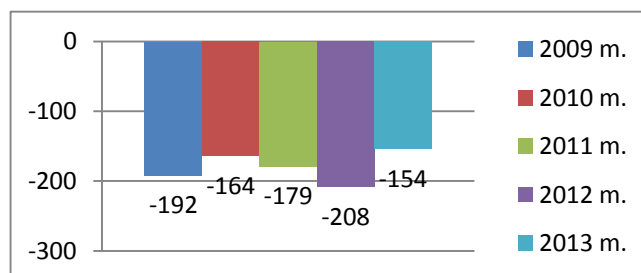
1.1.2. Gimstamumas

2013 m. gimusiųjų skaičius Pakruojo r. yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį, todėl didesnis gimusiųjų skaičius galėjo įtakoti sumažėjusią neigiamą natūralią gyventojų kaitą (5,6 pav.).

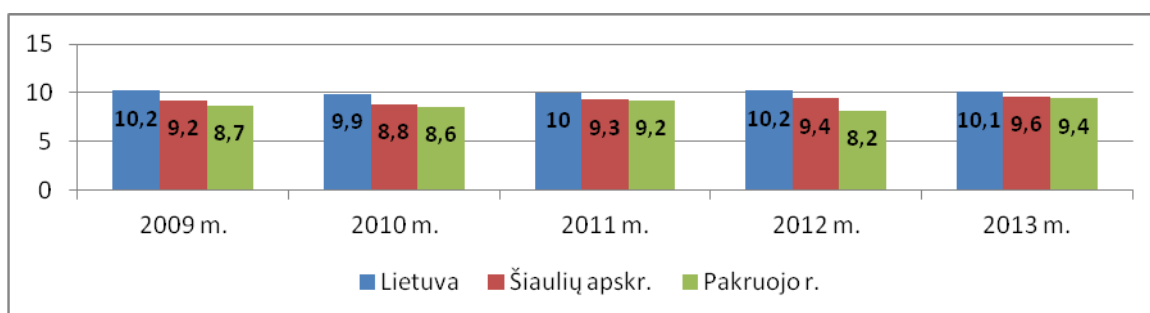
Apimant penkių metų laikotarpį, gimstamumas Pakruojo r. yra mažai kintantis, bet palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskritimi yra žemiausias, nors ir nežymiai (7 pav.).

5 pav. Gimusiųjų skaičius Pakruojis r.
Šaltinis: SD

6 pav. Natūrali gyventojų kaita Pakruojis r.
Šaltinis: SD

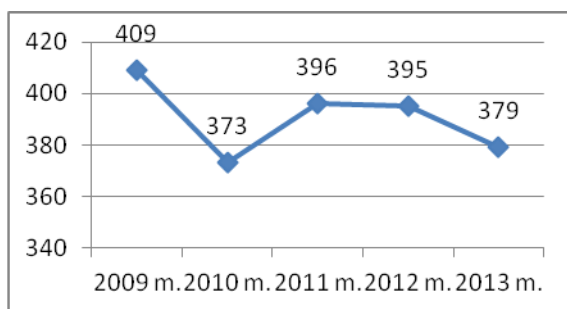

7 pav. Pakruojis r. gimusiųjų skaičius tenkantis 1000 gyventojų.
Šaltinis: SD

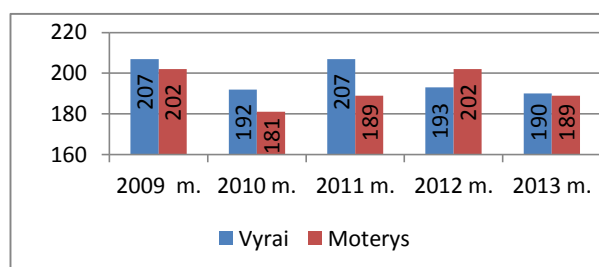
1.1.3. Mirtingumas

Apimant penkių metų laikotarpį, daugiausiai mirusių Pakruojis r. buvo 2009 m., mažiausiai – 2010 m. Vyrų ir moterų mirčių skaičius penkių metų laikotarpyje yra gana panašus, išskyrus 2011 m., kuomet vyrų mirė beveik 5 proc. daugiau, nei moterų (8, 9 pav., 2 lent.).

Pakruojis r. 2013 m. mirė keturi kūdikiai. Apimant penkių metų laikotarpį, Pakruojis rajone 2013 m. kūdikių mirtingumas išaugo ir yra didžiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskritimi (10, 11 pav.).

8 pav. Mirusiųjų skaičius Pakruojis r.
Šaltinis: SD

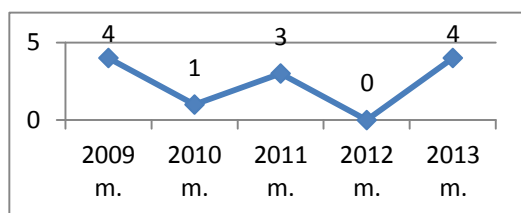

9 pav. Mirusiųjų skaičius pagal lytį Pakruojis r.
Šaltinis: SD

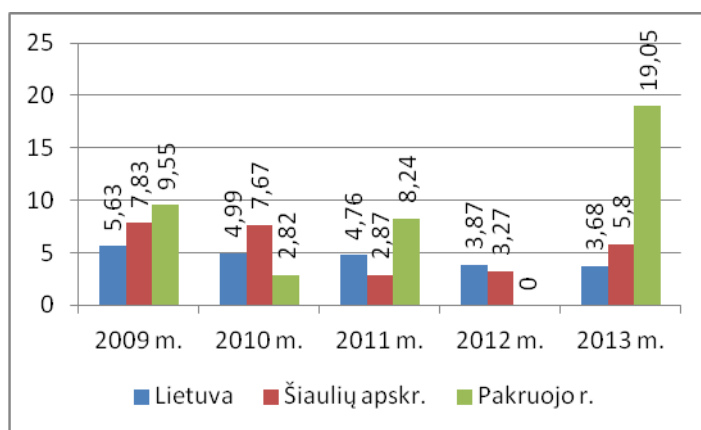
	2009		2010 m.		2011 m.		2012 m.		2013 m.	
	vyr.	mot.	vyr.	mot.	vyr.	mot.	vyr.	mot.	vyr.	mot.
0	2	2	1	0	0	3	0	0	3	1
1-4	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1
5-9	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
10-14	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
20-24	2	0	5	1	0	1	4	0	8	1

25-29	1	0	0	2	1	0	1	1	3	1
30-34	5	2	2	0	1	2	1	1	4	0
35-39	4	1	4	0	6	1	3	0	3	0
40-44	2	1	8	2	10	2	4	0	2	6
45-49	11	3	5	2	13	3	9	6	6	2
50-54	15	3	14	7	22	7	19	6	8	2
55-59	14	8	25	8	19	4	18	4	9	10
60-64	19	7	20	7	32	15	26	12	26	13
65-69	39	14	17	15	26	18	26	15	19	7
70-74	34	20	19	17	22	16	19	26	29	19
75-79	31	34	25	29	25	30	26	21	25	31
80-84	18	50	29	25	12	29	22	44	25	41
85 ir vyresni	9	57	17	65	16	58	14	66	20	54
Viso	207	202	192	181	207	189	193	202	190	189

2 lent. Mirusiųjų skaičius pagal amžiaus grupes ir lytį.
Šaltinis: SD

10 pav. Mirusiųjų kūdikių skaičius.
Šaltinis: SD

11 pav. Kūdikių mirtingumas.
Šaltinis: HI

1.2. Socialinė ekonominė būklė

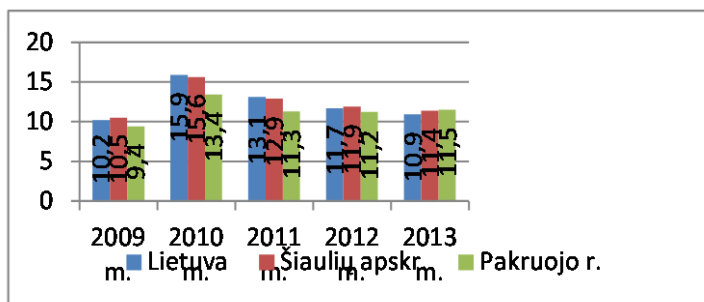
1.2.1. Gyventojų užimtumas

Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis nuo 2011 m. gana stabilus, tačiau Pakruojio rajone jis nežymiai aukštesnis palyginti su Lietuva (12 pav.).

Vidutinis metinis bedarbių skaičius 2013 m. Pakruojio rajone buvo 1572, iš jų 791 moterys ir 781 vyrai, šis skaičius išaugo palyginti su 2012 metais. 2013 m. darbo biržoje registruoto jaunimo iki 25 m. amžiaus skaičius sumažėjo palyginti su ankstesniais metais, tai pat sumažėjo ir 25-49 metų amžiaus grupėje registruotų asmenų, tačiau gerokai išaugo registruotų bedarbių 50 ir vyresnių amžiaus grupėje (13, 14 pav.). Vidutinis metinis jaunimo iki 25 m. nedarbo lygis, apimant trijų metų laikotarpį, palaiapsniui mažėja (2011 m. – 6,4 proc., 2012 m. – 5,5 proc., 2013 m. – 5,2 proc.).

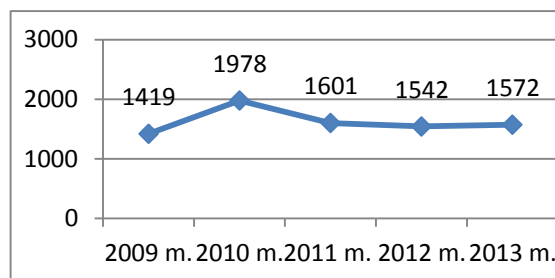
Vidutinis metinis bedarbių skaičius, registruotų darbo biržoje, 2013 m. kaimuose išaugo palyginti su 2012 m. (2012 m. – 1157, 2013 m. – 1193), miestuose nežymiai sumažėjo (2012 m. – 385, 2013 m. – 379).

2013 m. padidėjo įdarbintų bedarbių skaičius, palyginti su 2012 m. (15 pav.).

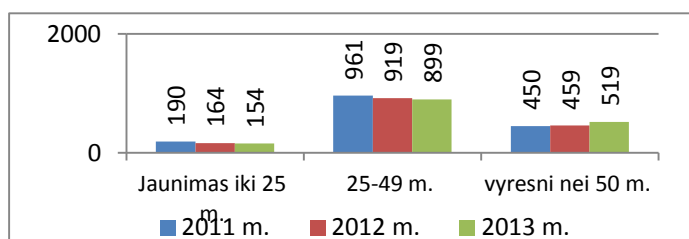
12 pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc.

Šaltinis: Šiaulių TDB

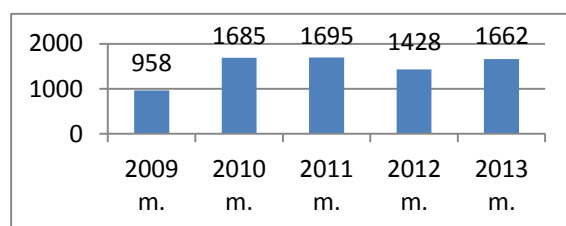
13 pav. Vidutinis metinis bedarbių sk. Pakruojo r.

Šaltinis: Šiaulių TDB

14 pav. Vid. metinis bedarbių sk., registruotų darbo biržoje, pagal amžiaus grupes Pakruojo r.

Šaltinis: Šiaulių TDB

15 pav. Įdarbintų bedarbių skaičius Pakruojo r.

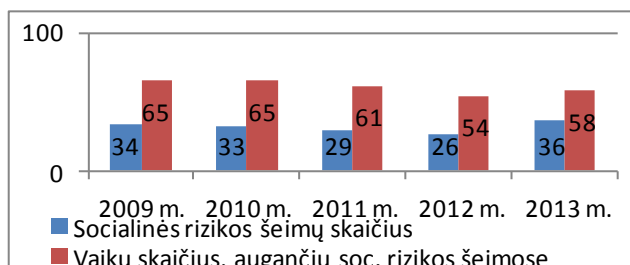
Šaltinis: Šiaulių TDB

1.2.2. Namų ūkio gyvenimo lygio ir skurdo rodikliai

2013 m. Pakruojo seniūnijoje išaugo gyvenančių soc. rizikos šeimų skaičius palyginti su ankstesniais metais. Nors 2013 m. soc. rizikos šeimų skaičius padidėjo dešimčia šeimų, tačiau vaikų skaičius jose taip ženkliai nekito (16 pav.).

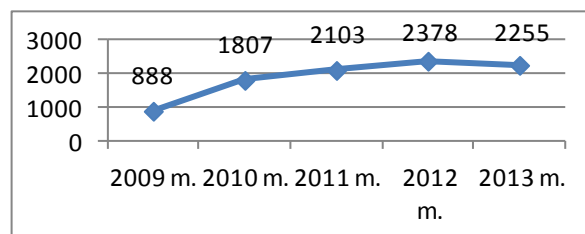
Vidutinis socialinių pašalpų gavėjų skaičius per mėnesį Pakruojo rajone 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m., tačiau vis dar išlieka aukštas lyginant su 2009 m. Pakruojo seniūnijoje vidutinis socialinių pašalpų gavėjų skaičius per mėnesį 2010 m. smarkiai išaugo palyginti su 2009 m. ir palaipsniui didėjo. Didžiausiais vidutinis socialinių pašalpų gavėjų skaičius, Pakruojo seniūnijoje, apimant penkių metų laikotarpį buvo 2012 m., tačiau 2013 m. šis skaičius sumažėjo (17, 18 pav.).

Iš Pakruojo r. sav. biudžeto mokamų vienkartinį pašalpų soc. remtiniams asmenims gavėjų sk. didžiausias buvo 2009 m., tačiau jau sekančiais metais gerokai sumažėjo. 2013 m. vienkartinį pašalpų iš Pakruojo r. sav. biudžeto skirta mažiausiai asmenų, apimant penkių metų laikotarpį (19 pav.).

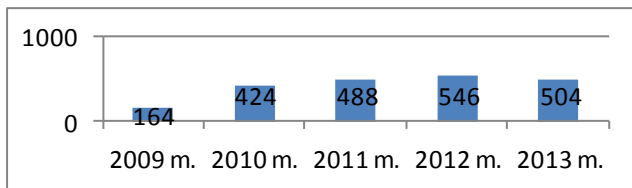
16 pav. Pakruojo sen. gyvenančių soc. rizikos šeimų ir jose augančių vaikų sk.

Šaltinis: Pakruojo r. sav. administracijos Pakruojo sen.

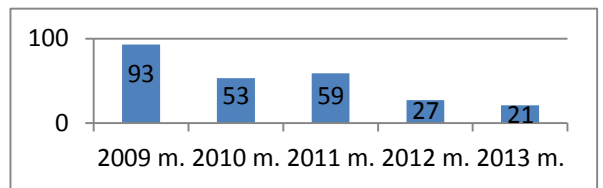

17 pav. Vidutinis soc. pašalpų gavėjų sk. per mėn. Pakruojo r.

Šaltinis: SD

18 pav. Vid. soc. pašalpų gavėjų sk. per mėn. Pakruojo sen.
Šaltinis: Pakruojo r. sav. administracijos Pakruojo sen.

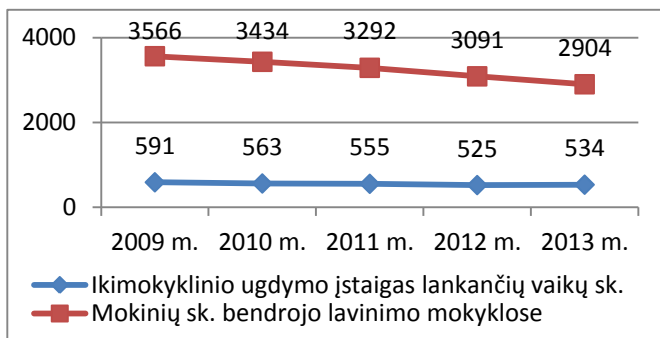

19 pav. Iš Pakruojo r. sav. biudžeto mokamų vienkartinį pašalpų soc. remtiniams asmenims gavėjų sk.
Šaltinis: SD

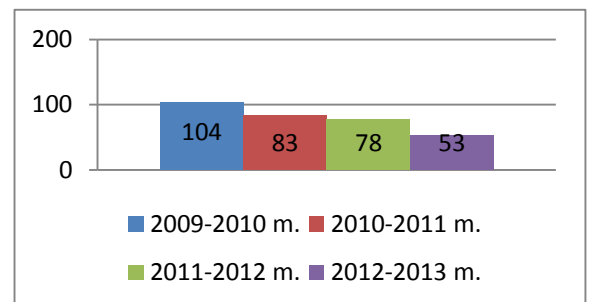
1.2.3. Gyventojų išsilavinimas

Analizuojant Pakruojo r. sav. administracijos švietimo skyriaus duomenis matome, kad mokinių bendrojo lavinimo mokyklose skaičius kasmet mažėja. Pakruojo r. ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų sk. nuo 2009 m. palaipsniui mažėjo, tačiau 2013 m. nežymiai išaugo palyginti su 2012 m. (20 pav.).

Pakruojo r. nelankančių ugdymo įstaigų vaikų sk. 2013 m. yra mažiausias apimant penkių metų laikotarpį (21 pav.).

20 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir bendrojo lavinimo mok. lankančių vaikų sk.
Šaltinis: Pakruojo r. sav. administracijos švietimo skyrius.

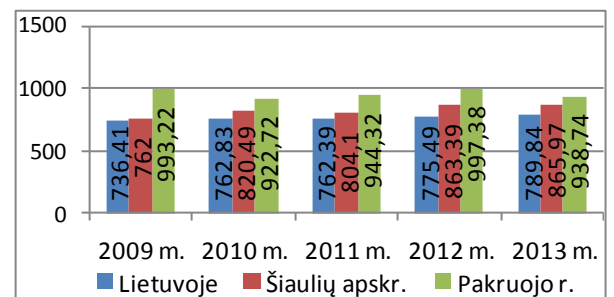
21 pav. Pakruojo r. nelankančių ugdymo įstaigų vaikų sk.
Šaltinis: SD

1.3. Gyventojų sveikatos būklė

1.3.1. Mirtingumas

Didžiausias mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų, apimant penkių metų laikotarpį yra Pakruojo r., palyginti su Lietuva, bei Šiaulių apskritimi. Pakruojo r. mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 2013 m. sumažėjo palyginti su paskutiniais dviem metais, tačiau vis tiek išlieka aukštesnis lyginant su Lietuva ir Šiaulių apskritimi (22 pav.).

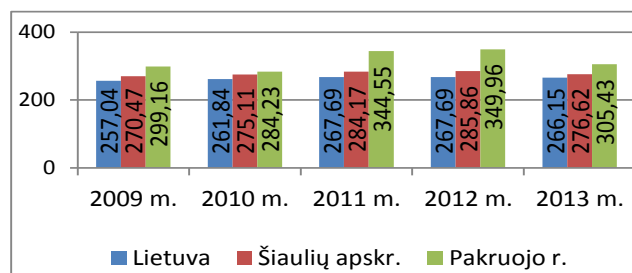
Mirtingumas nuo piktybinių navikų Pakruojo r. 2013 m. sumažėjo lyginant su paskutiniais dviem metais, tačiau išlieka aukštesnis lyginant su Lietuva, bei Šiaulių apskr. (23 pav.).

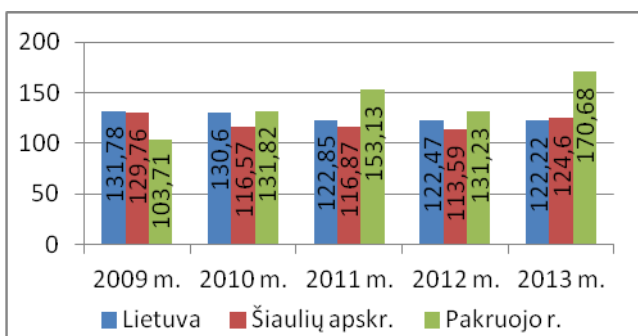
22 pav. Mirtingumas nuo kraujotakos sist. ligų, skaičius 100 000 gyv.
Šaltinis: HISIC

Pakruojo r. 2013 m. ženkliai išaugo mirtingumas nuo išorinių priežasčių palyginti su ankstesniais metais ir yra didžiausias penkių metų laikotarpyje. Mirtingumas dėl išorinių priežasčių Pakruojo r. išaugo nuo 2010 m. ir pralenkė Lietuvą, bei Šiaulių apskr. (24 pav.).

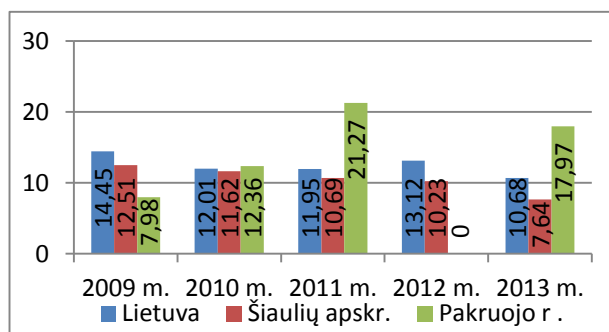
Mirtingumas transporto įvykiuose Pakruojo r. didžiausias buvo 2011 m. ir beveik du kartus didesnis nei Lietuvoje, bei Šiaulių apskr. (25 pav.).

23 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų, skaičius 100 000 gyv.
Šaltinis: HISIC

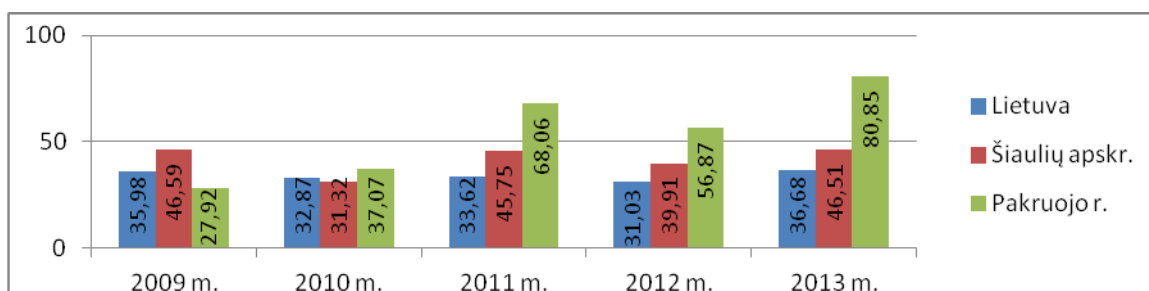

24 pav. Mirtingumas nuo išorinių priežasčių, skaičius 100 000 gyv.
Šaltinis: HISIC

25 pav. Mirtingumas transporto įvykiuose, skaičius 100 000 gyv.
Šaltinis: HISIC

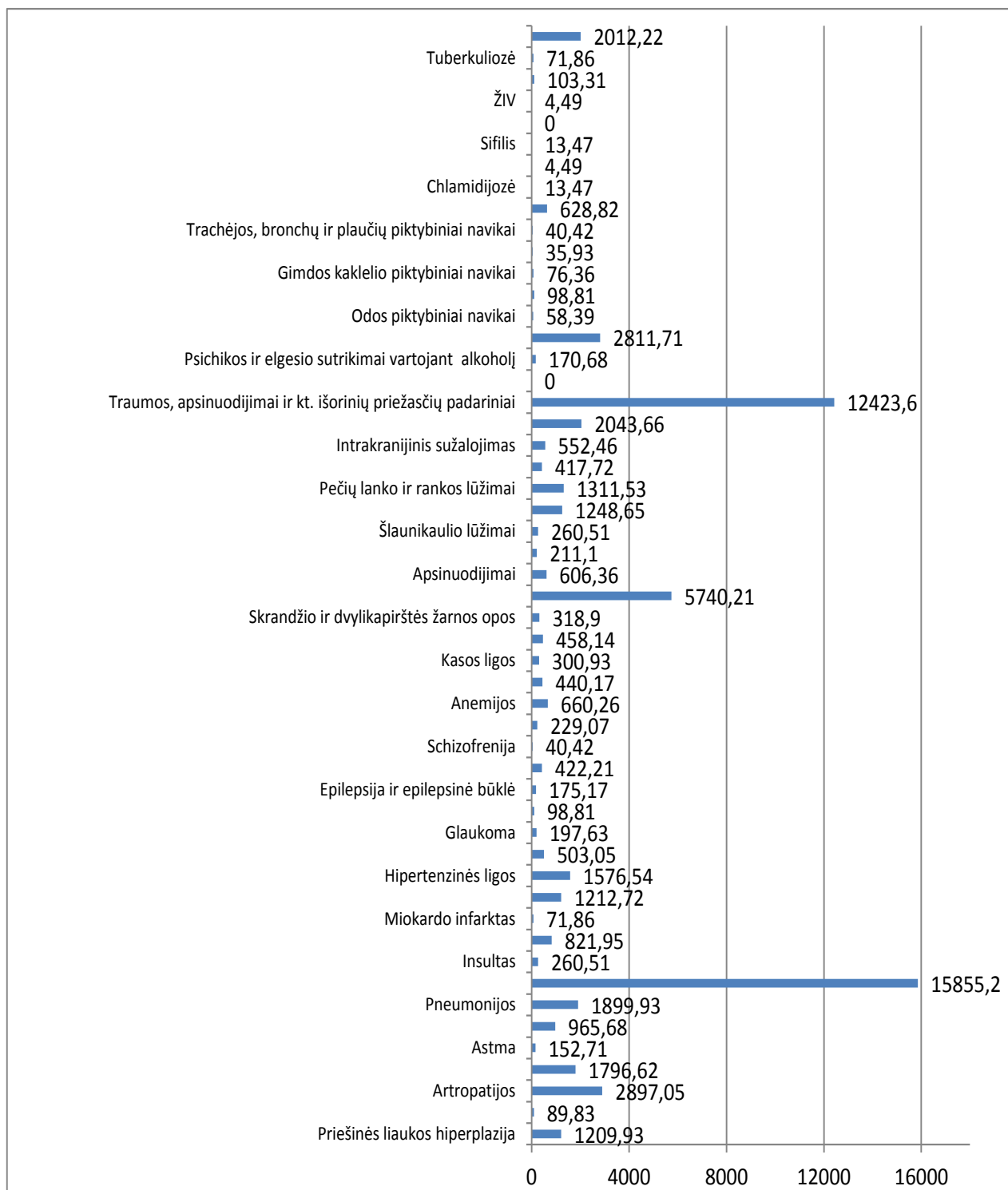
Mirtingumas dėl tyčinių susižalojimų Pakruojo r. 2013 m. išaugo 23,98 atvejais šimtui tūkst. gyv. palyginti su 2012 m. Pakruojo r. 2013 m. mirtingumas dėl tyčinių sužalojimų 2,2 kartus didesnis palyginti su Lietuva (26 pav.).

26 pav. Mirtingumas dėl tyčinių susižalojimų, skaičius 100 000 gyv.
Šaltinis: HISIC

1.3.2. Sergamumas

Pakruojo r. didžiausias sergamumas 2013 m. buvo dėl ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų ir gripo, kiek mažiau - dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių, bei trečioje vietoje buvo sergamumas dėl virškinimo sistemos ligų. Taip pat didelis sergamumas buvo dėl artropatijų, bei psichikos ir elgesio sutrikimų. Sergamumas šiomis ligomis yra ganėtinai aukštas palyginti su kitomis ligomis (27 pav.)

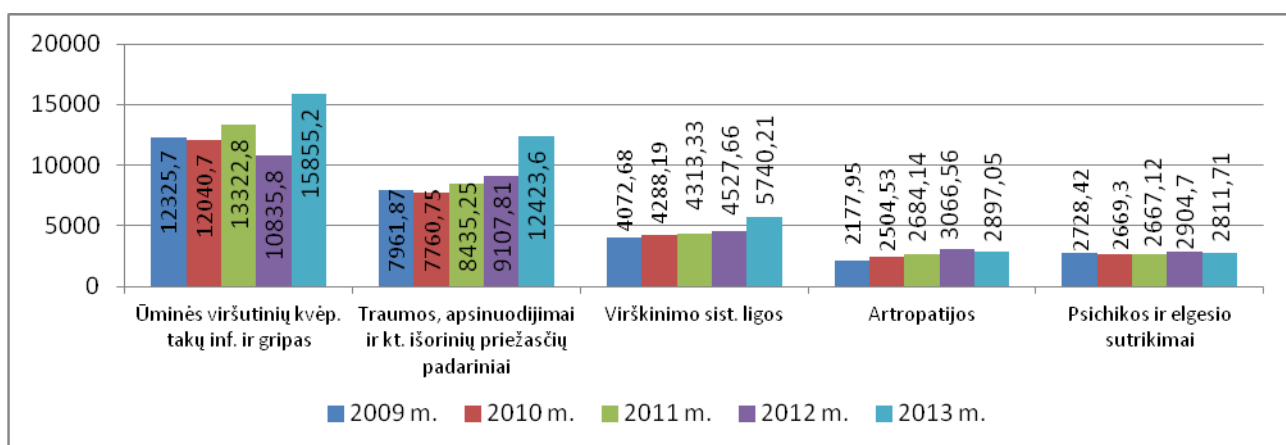
27 pav. Sergamumas Pakruojo r. 2013 m.

Šaltinis: HISIC

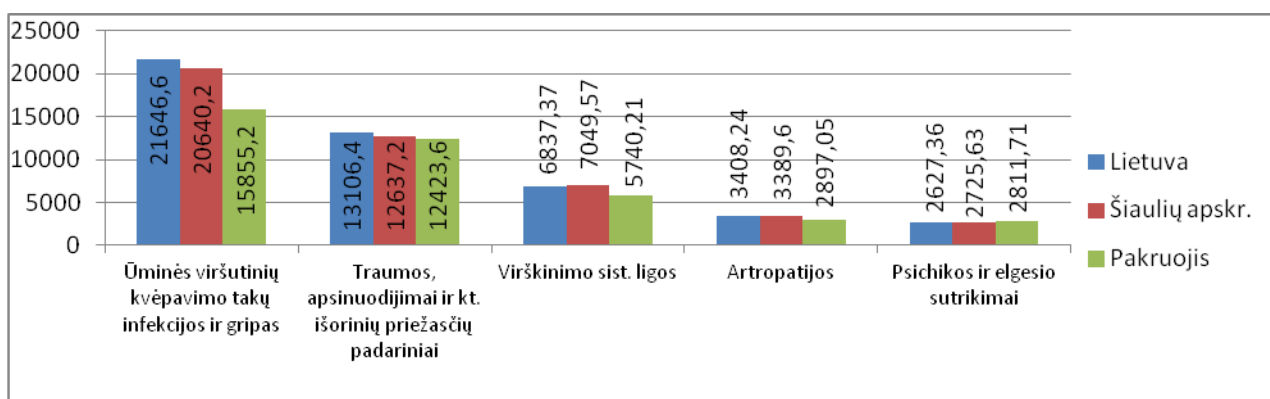
Didžiausias sergamumas ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu Pakruojo r., apimant penkių metų laikotarpį, buvo 2013 m. Sergamumas šiomis ligomis 2013 m. išaugo 5019,4 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su 2012 m. Didžiausias traumų, apsinuodijimų ir kt. išorinių priežasčių padarinių sergamumas Pakruojo r. 2013 m. išaugo 3315,79 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su 2012 m. ir yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį.

Sergamumas virškinimo sistemos ligomis kasmet palaipsniui didėja ir 2013 m. rajone išaugo 1667,53 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su 2012 m. Apimant penkių metų laikotarpį, sergamumas artropatijomis 2009-2012 m. kasmet augo, tačiau 2013 m. sumažėjo 169,51 atvejais šimtui tūkst. gyventojų. Sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimais apimant penkių metų laikotarpį yra svyruojantis, 2013 m. šis sergamumas sumažėjo 92,99 atvejais šimtui tūkst. palyginti su 2012 m. (28 pav.).

Sergamumas ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu Pakruojo r. 2013 m. buvo žemesnis palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. Sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimais 2013 m. Pakruojo r. buvo aukštesnis palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (29 pav.).

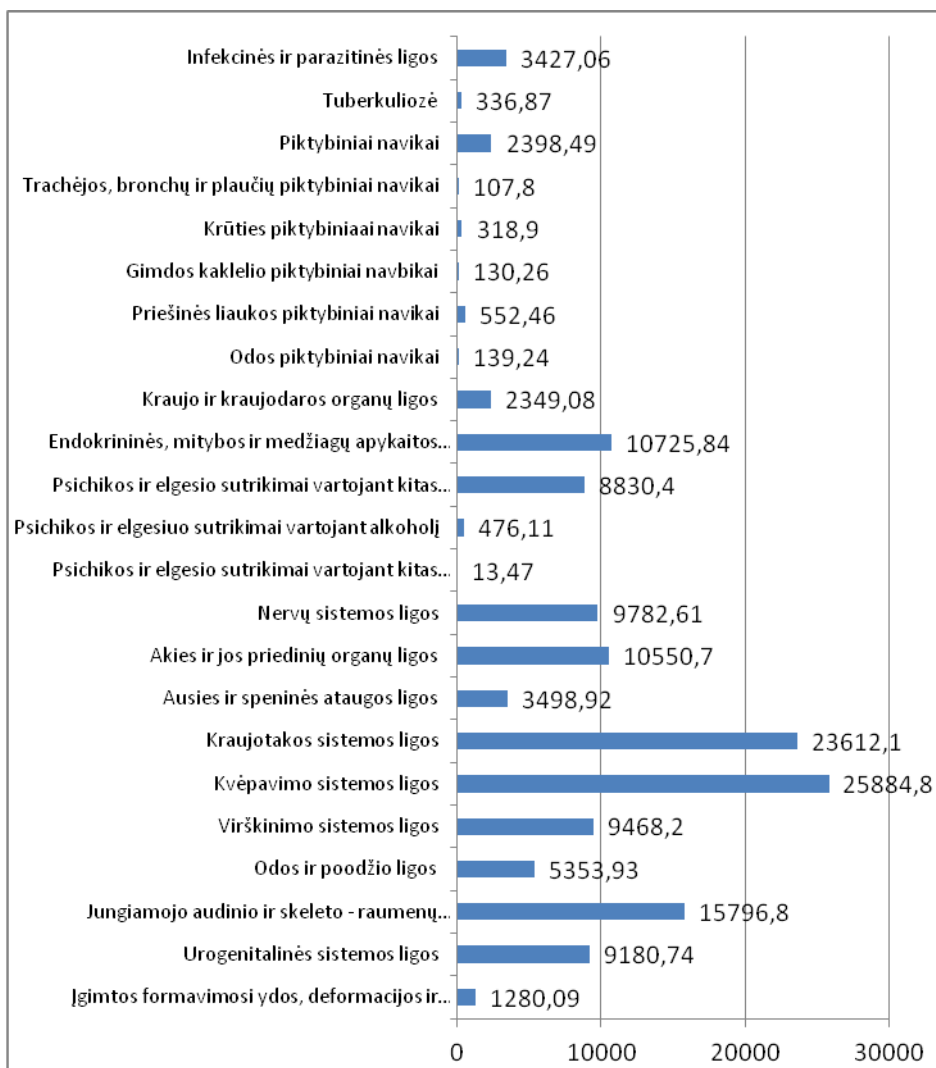
28 pav. Sergamumas Pakruojo r.
Šaltinis: HISIC

29 pav. Sergamumas 2013 m.
Šaltinis: HISIC

1.3.3. Ligotumas

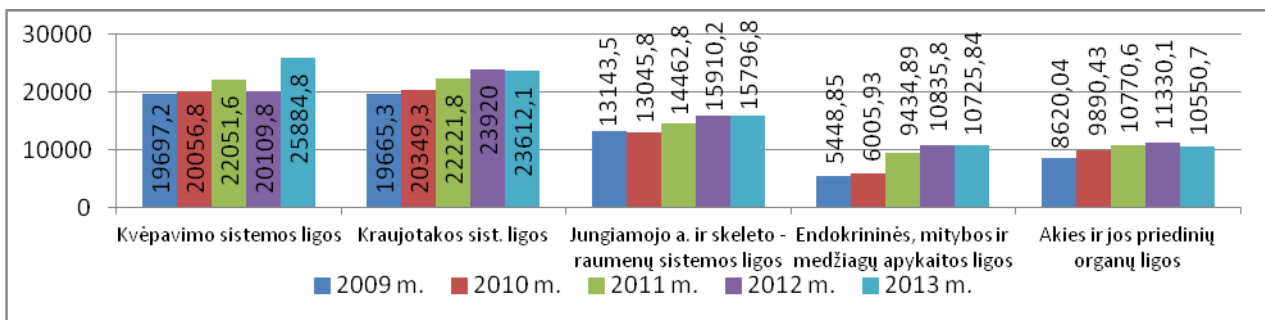
Pakruojo r. 2013 m. didžiausias ligotumas buvo dėl kvėpavimo sistemos bei kraujotakos sistemos ligų. Trečioje vietoje 2013 m. buvo ligotumas dėl jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemų ligų, kiek mažiau endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų, bei akių ir jos priedinių organų ligų (30 pav.).

30 pav. Pakruojo r. gyventojų ligotumas 2013 m.
Šaltinis: HISIC

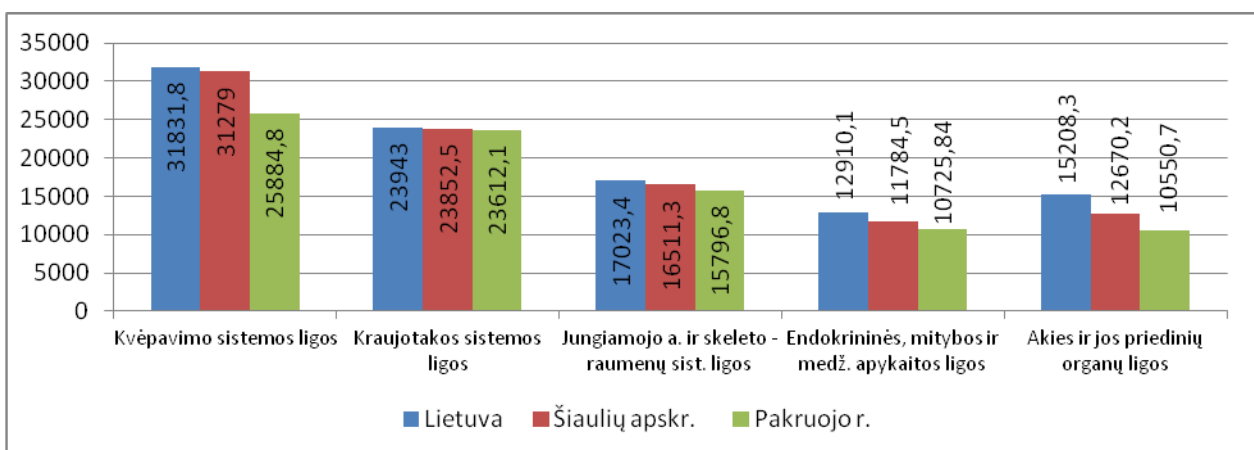
Ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis 2013 m. išaugo palyginti su ankstesniais metais ir yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį. Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis sumažėjo 307,9 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su 2012 m. Pakruojo r. gyventojų ligotumas dėl jungiamojo audinio ir skeleto - raumenų sistemos ligų, endokrininių, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų, bei akių ir jų priedinių organų ligų 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m., tačiau išlieka aukštesnis nei 2009 m. (31 pav.).

Ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis 2013 m. Pakruojo r. yra žemesnis palyginti su Šiaulių apskr. ir Lietuva. Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis Pakruojo r. yra žemesnis 240,4 atvejais šimtui tūkst. gyv. palyginti su Šiaulių apskr. ir 330,9 atvejais šimtui tūkst. gyventojų palyginti su Lietuva. Nors ligotumas jungiamojo a. ir skeleto – raumenų sist., endokrininės, mitybos ir medž. apykaitos, bei akies ir jos priedinių organų ligomis Pakruojo r. yra gana aukštas ir gerokai didesnis lyginant su kitomis ligomis, tačiau palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskritimi yra žemesnis (32 pav.).

31 pav. Pakruojo r. gyventojų ligotumas 2013 m.

Šaltinis: HISIC

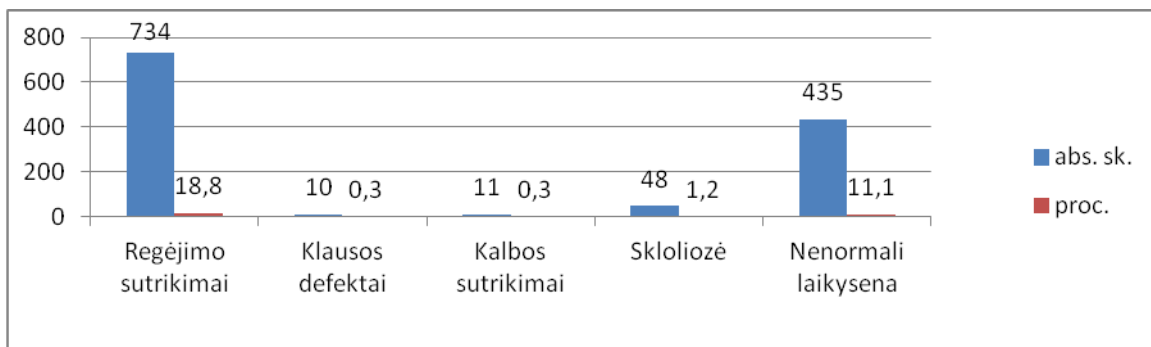
32 pav. Ligotumas 2013 m.

Šaltinis: HISIC

1.3.4. Vaikų sergamumas

2013 m. Pakruojo r. ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose apsilankė 3904 vaikai (0-17 metų amžiaus), kurių daugumai buvo nustatyti regėjimo sutrikimai (18,8 proc.) ir nenormali laikysena (11,1 proc.) (33 pav.).

Daugiausiai (25,8 proc.) regėjimo sutrikimų nustatyta 15-17 metų amžiaus vaikams, taip pat jiems daugiausiai (15,8 proc.) nustatyta nenormali laikysena palyginti su kitų amžiaus grupių vaikais (3 lent.).

33 pav. Pakruojo r. vaikų sergamumas, užregistruotas ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose 2013 m.

Šaltinis: HISIC

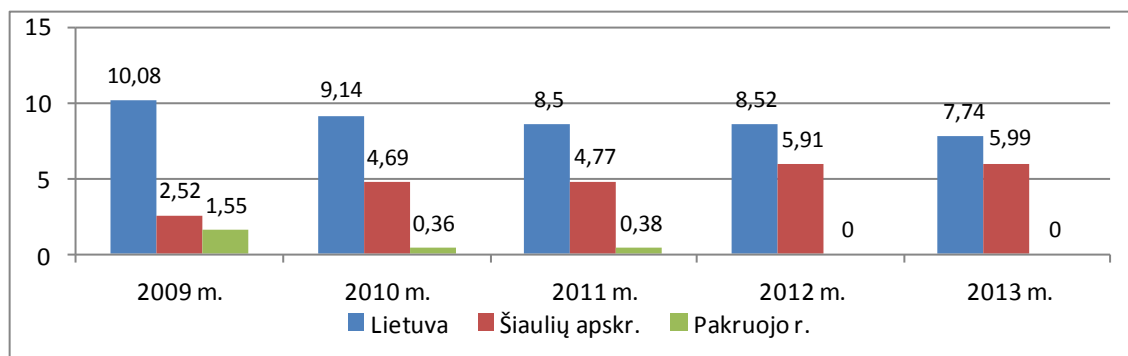
	0-6 m.		7-14 m.		15-17 m.	
	skaičius	proc. nuo apsilankusiųjų	skaičius	proc. nuo apsilankusiųjų	skaičius	proc. nuo apsilankusiųjų
Vaikai, apsilankę ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose	1094		1894		916	
Vaikai, kuriems nustatyti regėjimo sutrikimai	105	9,6	393	20,7	236	25,8
Vaikai, kuriems nustatyta skoliozė	-	-	28	1,5	20	2,2
Vaikai, kuriems nustatytos deformuojančios dorsopatijos	-	-	13	0,7	7	0,8
Vaikai, kuriems nustatyta nenormali laikysena	6	0,5	284	15,0	145	15,8
Vaikai, kuriems nustatyti kalbos sutrikimai	7	0,6	4	0,2	-	-

3 lent. Pakruojo r. vaikų sergamumas, užregistruotas ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose 2013 m.
Šaltinis: HISIC

1.3.5. Abortai

Pakruojo r. 2013 m., kaip ir 2012 m. užfiksuota 30 abortų, iš kurių 21 savaiminis persileidimas, tai sudaro 70 proc. visų abortų. 2012 m. įvyko 26 savaiminiai persileidimai ir sudarė 86,7 proc. visų abortų skaičiaus. 2012-2013 m. Pakruojo r. nebuvo atlikta dirbtinių abortų.

Dirbtinių abortų skaičius 1000 – čiuai vaisingo amžiaus moterų Lietuvoje, penkių metų laikotarpiu, palaipsniui mažėja, tačiau nuo 2012 m. Šiaulių apskr. pradėjo augti (34 pav.).

34 pav. Dirbtinių abortų skaičius 1000-čiuai vaisingo amžiaus (15-49 m.) moterų.
Šaltinis: HISIC

1.3.6. Profilaktiniai skiepėjimai

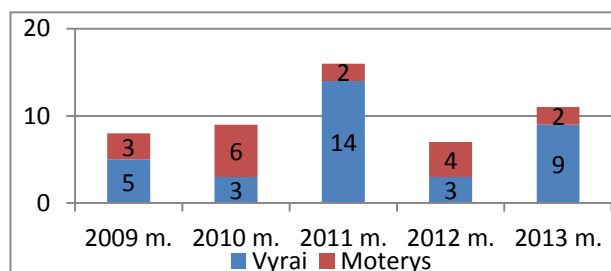
Šiaulių visuomenės sveikatos centro duomenimis, Pakruojo r. 2013 m. paskiepyti pagal skiepėjimų kalendorių 98,03 proc. naujagimių (iki metų) nuo tuberkuliozės, 80,7 proc. naujagimių (iki metų) nuo hepatito B, 81,6 proc. vaikų (1 metų) nuo difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito ir 97,40 proc. vaikų (2 metų) nuo tymų, epideminio parotito, raudoniukės.

1.3.7. Profesinės ligos

Sergamumas profesinėmis ligomis Pakruojo r. 2013 m. sumažėjo (106,67/100 tūkst. gyv.) palyginti su 2012 m. (187,5/100 tūkst. gyv.). 2013 m. užregistruota 8 profesinių ligų atvejai, šis skaičius pamažėjo palyginti su 2012 m. (12). Sergamumą profesinėmis ligomis 2013 m. nulėmė ligos, sukeltos fizikinių ir ergonominių veiksnių. Higienos instituto duomenimis 2013 m. Pakruojo r. buvo užregistruoti 7 profesinių ligų atvejai dėl jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligų, bei vienas atvejis dėl ausies ir sėklinės ataugos ligų. Sergančių profesinėmis ligomis pagal ekonominės veiklos rūšį 2013 m. Pakruojo r. buvo nustatyti du atvejai dėl žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės, bei du atvejai dėl kasybos ir karjerų eksploatavimo, vienas atvejis dėl statybos ir trys atvejai dėl transporto ir saugojimo. Sergančių profesinėmis ligomis, pagal profesiją, daugiausiai (8) buvo nustatyti įrenginių ir mašinų operatoriai ir surinkėjai ir vienas nekvalifikuotas darbininkas.

1.3.8. Nelaimingi atsitikimai darbe ir laikinasis nedarbingumas

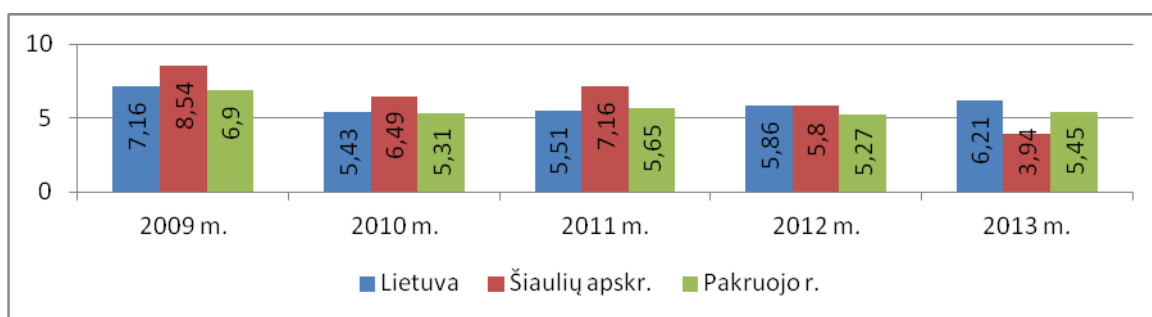
Valstybinės darbo inspekcijos Šiaulių skyriaus duomenimis, Pakruojo r., nelaimingų atsitikimų skaičius 2013 m. išaugo palyginti su 2012 m. 2013 m. nelaimingų atsitikimų darbe patyrė 81,8 proc. vyrų ir 18,2 proc. moterų. Iš patirtų nelaimingų atsitikimų darbe 10 buvo lengvų ir vienas mirtinas. Mirtiną nelaimingą atsitikimą darbe patyrė 61-80 metų amžiaus grupėje vienas vyras. Lengvą nelaimingą atsitikimą darbe patyrė 40-60 m. amžiaus grupėje dvi moterys. Jaunų asmenų (iki 25 m.) amžiaus grupėje patyrusių nelaimingų atsitikimų darbe nebuvo (35 pav.).

35 pav. Nelaimingi atsitikimai darbe Pakruojo r.
Šaltinis: Valstybinės darbo inspekcijos Šiaulių sk.

Laikinojo nedarbingumo atvejų skaičius 1000-čiui apdraustųjų 2013 m. Pakruojo r. išaugo (369,80) palyginti su 2012 m. ir yra aukštesnis palyginti su Šiaulių apskritimi (294,20), tačiau žemesnis palyginti su Lietuva (473,43).

HISIC duomenimis apmokėtų laikino nedarbingumo dienų skaičius 1-am apdraustajam 2013 m. išaugo, nors Šiaulių apskrityje šis skaičius sumažėjo, palyginti su 2012 m. (36 pav.).

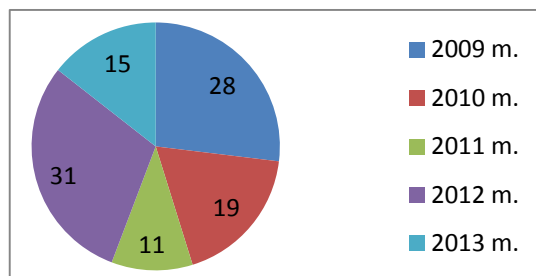

36 pav. Apmokėtų laikino nedarbingumo dienų skaičius 1-am apdraustajam.
Šaltinis: HISIC

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenimis laikinojo nedarbingumo vidutinė vieno atvejo trukmė Pakruojo r. 2013 m. sumažėjo (14,74) palyginti su 2012 m. (16,55), tačiau vis tiek lenkia Lietuvą (13,11) ir Šiaulių apskritį (13,38).

1.3.10. Neįgalumas

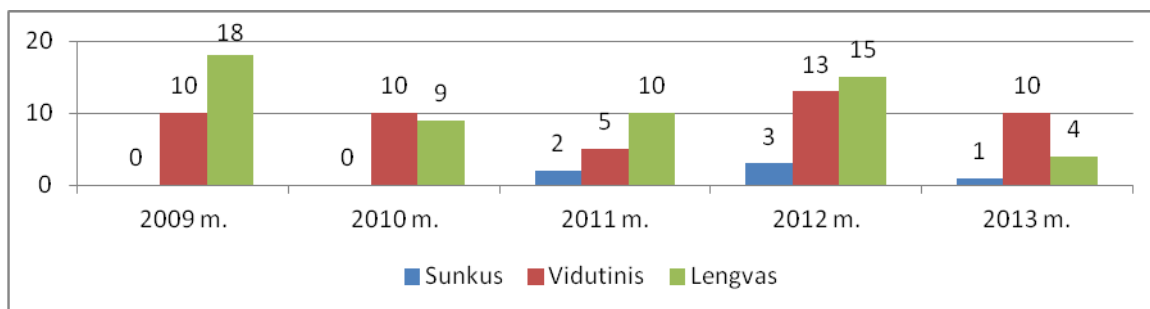
Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (NDNT) duomenimis, Pakruojo r. 2013 m. užregistruota 15 vaikų, kurie pirmą kartą pripažinti neįgaliais, šis skaičius sumažėjo beveik per pusę palyginti su 2012 m. 2013 m. daugumai (66,7 proc.) pirmą kartą pripažintų vaikų neįgaliais nustatytas vidutinis neįgalumo lygis, 2,5 karto mažiau (26,7proc.) lengvas neįgalumo lygis ir 6,7 proc. vaikams buvo nustatytas sunkus neįgalumo lygis.

37 pav. Vaikų sk. pirmą kartą pripažintais neįgaliais Pakruojo r.

Šaltinis: NDNT

Apimant penkių metų laikotarpį, mažiausiai yra nusytatomas sunkus neįgalumo lygis, daugiausiai lengvas neįglumo lygis. Daugiausiai (9) vaikų 2013 m. pirmą kartą pripažinti neįgaliais buvo dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, du vaikai pripažinti neįgaliais dėl nervų sistemos ligų ir likusieji, (po vieną vaiką), pripažinti neįgaliais dėl endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos, bei ausies, speninės ataugos ir jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligų, lytinės ir šlapimo sistemos ligų (37, 38 pav.).

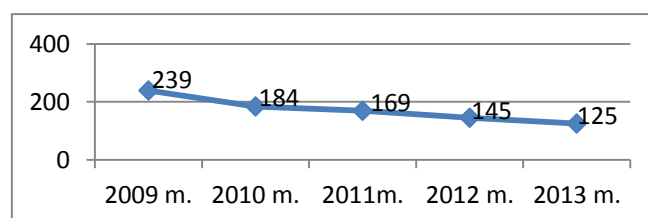

38 pav. Neįgalumo lygis nustatytas vaikams pirmą kartą Pakruojo r.

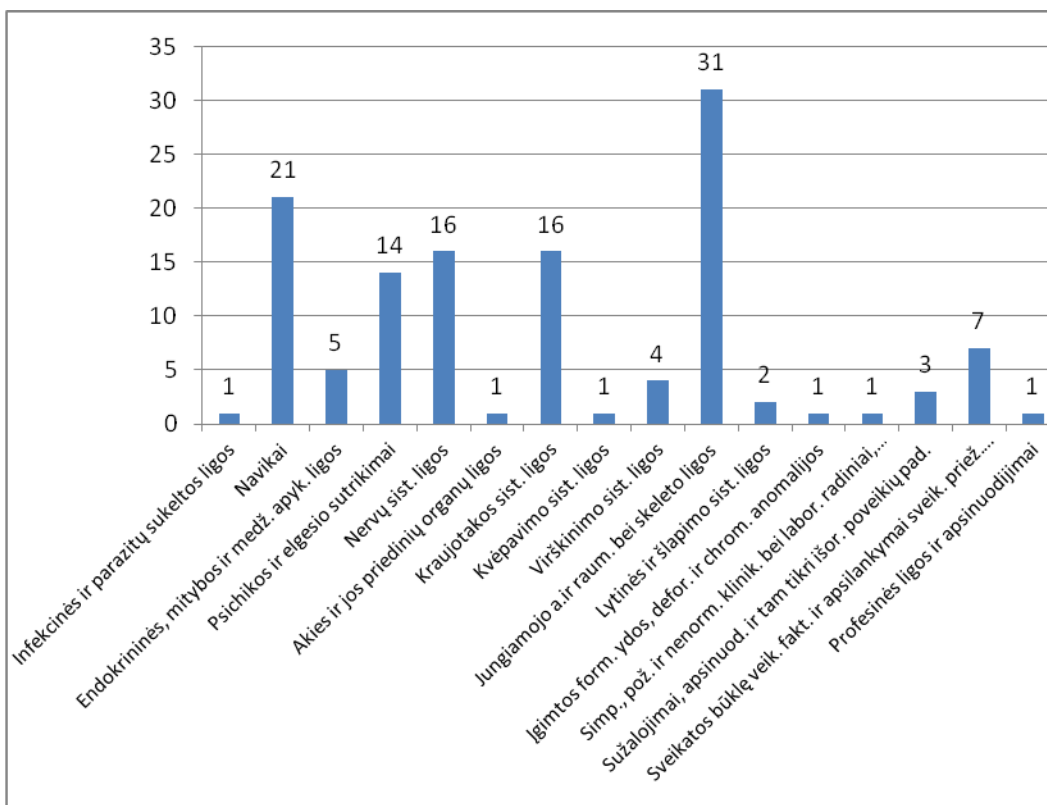
Šaltinis: NDNT

NDNT duomenimis, Pakruojo rajone, darbingo amžiaus asmenų, kuriems nustatomas 0-55 proc. darbingumas kasmet mažėja, ir nuo 2009 m. sumažėjo beveik 2 kartus (39 pav.).

2013 m. daugiausiai (31) asmeniui buvo nustatytas 0-55 proc. darbingumo lygis dėl jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligų, per pusę mažiau (16) dėl kraujotakos sistemos ir nervų sistemos ligų (40 pav.)

39 pav. Darbingo amžiaus asmenų skaičius, kuriems pirmą kartą nustatytas 0-55 proc. darbingumo lygis Pakruojo r.

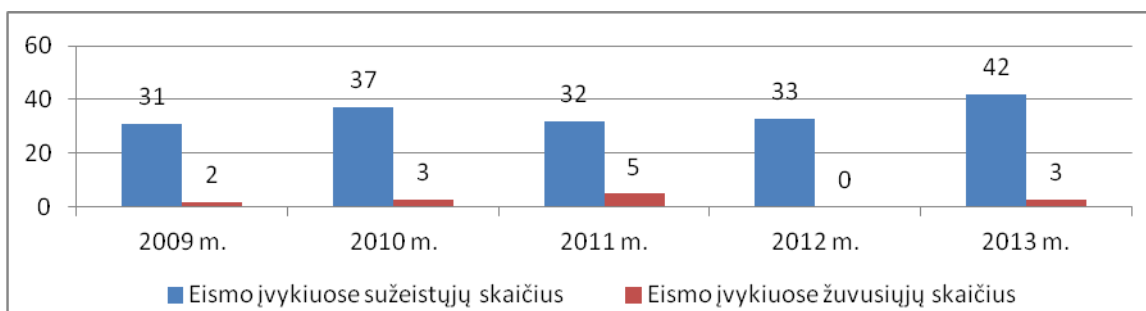

40 pav. Darbingo amžiaus asmenų sk., kuriems pirmą kartą nustatytas 0-55 proc. darbingumo lygis dėl ligos Pakruojo r. Šaltinis: NDNT

1.3.10. Traumų ir mirčių struktūra dėl transporto įvykių

Šiaulių apskrities vyriausiojo policijos komisariato Pakruojo r. policijos komisariato (RPK) duomenimis, 2013 m. Pakruojo rajone eismo įvykiuose žuvo 3 asmenys ir išaugo eismo įvykiuose sužeistųjų skaičius (42) palyginti su 2012 m. (33) (41 pav.).

Neblaivių vairuotojų padarytų eismo įvykių, kuriuose buvo sužeisti žmonės 2013 m. buvo 4, tai vienu įvykiu daugiau, nei 2012 m. Transporto įvykių, kuriuose dalyvavo asmuo apsvaigęs nuo alkoholio ar narkotikų 2013 m. taip pat išaugo (19) palyginti su 2012 m. (12). Eismo įvykių metu 2013 m. buvo sužeisti 7 vaikai, tai dviem vaikais daugiau palyginti su 2012 m.

41 pav. Eismo įvykiuose sužeistųjų ir žuvusiųjų skaičius Pakruojo r. Šaltinis: RPK

1.3.11. Ūmios žarnyno užkrečiamos ligos

Šiaulių visuomenės sveikatos centro Pakruojo skyriaus duomenimis, 2013 m. Pakruojo r. 81 gyventojas sirgo ūmiomis žarnyno užkrečiamomis ligomis ir bakterinėmis maisto toksinėmis infekcijomis, o lyginant su 2012 m. - sumažėjo 24 sergančiaisiais. Taip pat sumažėjo ir sergančių vaikų 0-6 m. amžiaus ūmiomis žarnyno užkrečiamomis ligomis (2011m. – 77; 2012 m. – 63, 2013 m. – 43 m.).

1.4. SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMOS RAIDA

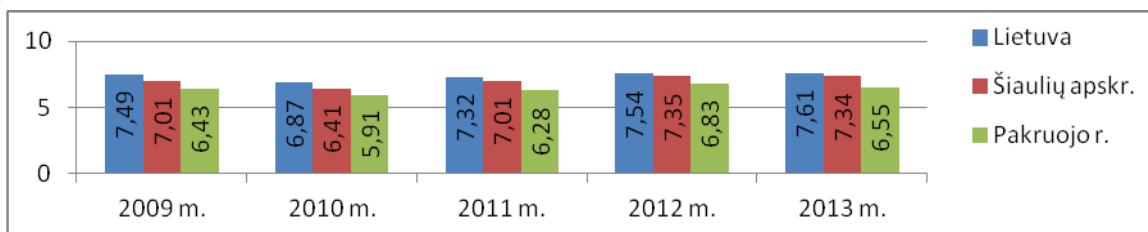
1.4.1. Pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI)

Pakruojo r. gyventojai 2013 m. pas gydytojus apsilankė 145872 kartus, apsilankymų skaičius sumažėjo palyginti su 2012 m. (156210). Apsilankymų pas gydytojus skaičius 1-am gyventojui Pakruojo r. yra žemesnis palyginti su Lietuva, ar Šiaulių apskr.(42 pav.).

Apsilankymų pas pirmines paslaugas teikiančius gydytojus skaičius 1-am gyventojui nuo 2011 m. išaugo Lietuvoje, Šiaulių apskr. bei Pakruojo r., tačiau šių apsilankymų skaičius Pakruojo r. yra žemiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (43 pav.).

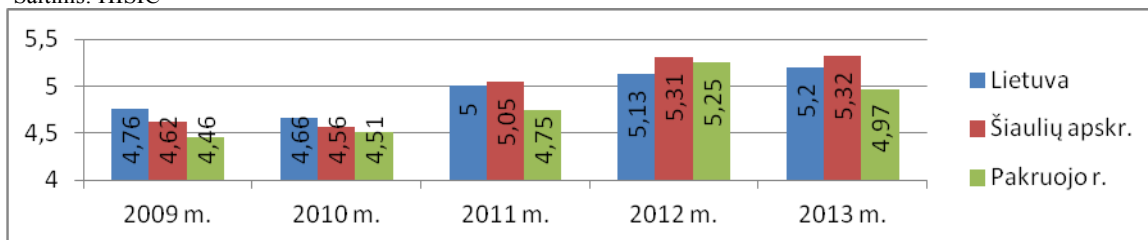
Apsilankymų pas gydytojus specialistus skaičius 1-am gyventojui Pakruojo r. yra žemiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. Šių apsilankymų skaičius Pakruojo r., apimant penkių metų laikotarpį, kasmet nežymiai didėja (44 pav.).

Pakruojo r. apsilankymų skaičius pas odontologus vienam gyventojui išaugo ir yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį, tačiau vis tiek išlieka žemesnis nei Lietuvoje ir Šiaulių apskr. (45 pav.).

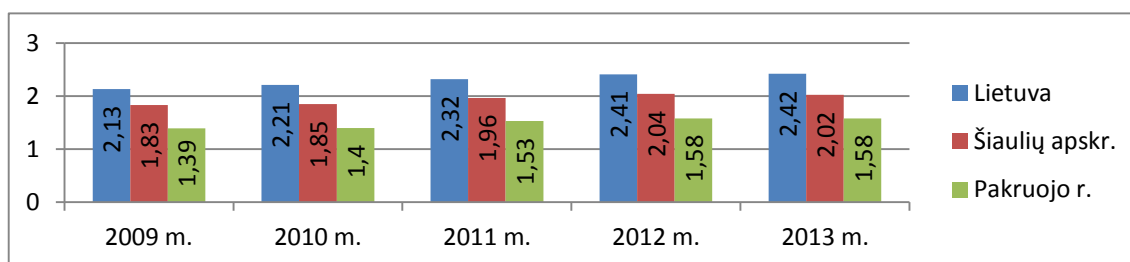
42 pav. Apsilankymų pas gydytojus skaičius 1-am gyventojui.

Šaltinis: HISIC

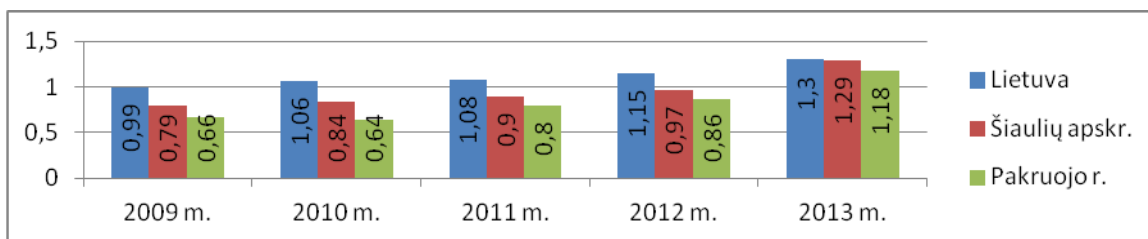
43 pav. Apsilankymų pas pirmines paslaugas teikiančius gydytojus skaičius 1-am gyventojui.

Šaltinis: HISIC

44 pav. Apsilankymų pas gydytojus specialistus skaičius 1-am gyventojui.

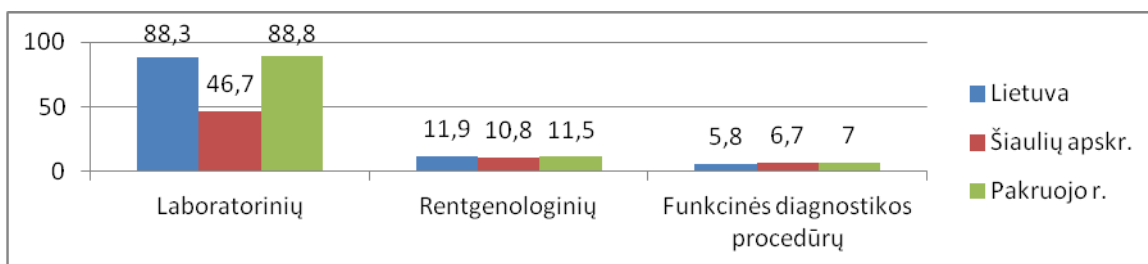
Šaltinis: HISIC

45 pav. Apsilankymų pas odontologus skaičius 1-am gyventojui.

Šaltinis: HISIC

Pakruojis r. gana aukštas laboratorinių ligonių ištyrimo skaičius 100-tui apsilankymų, šis skaičius beveik du kartus lenkia Šiaulių apskr. Rentgenologinių tyrimų skaičius Pakruojis r. šiek tiek aukštesnis palyginti su Šiaulių apskr., bet žemesnis nei Lietuvoje, tačiau šių tyrimų skaičius yra gana panašus. Funkcinės diagnostikos procedūrų Pakruojis r. atliekama daugiausiai palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (46 pav.).

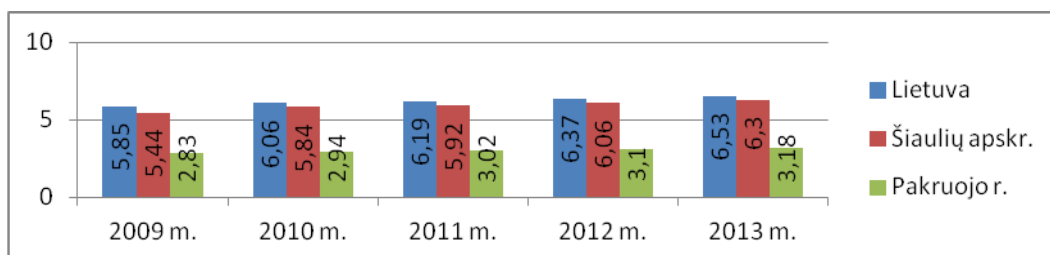
46 pav. Ambulatorinių ligonių ištyrimo apimtys 100 apsilankymų 2013 m.

Šaltinis: HISIC

1.4.2. Žmogiškieji ištekliai

Pakruojis rajono gyventojų sveikata 2013 m. rūpinasi dviem gydytojais daugiau palyginti su 2012 m. (28). Gydytojų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyventojų 2013 m. išaugo (13,65) palyginti su 2012 m. (12,42), tačiau yra 3,4 karto žemesnis palyginti su Lietuva (46,1) ir 2,1 karto žemesnis palyginti su Šiaulių apskr. (28,42).

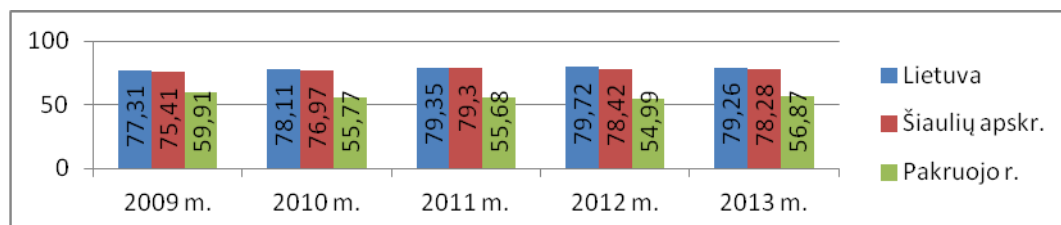
Pakruojis r. gyventojų sveikatą prižiūri septyni šeimos gydytojai, kurių skaičius nekinta jau penkti metai, tačiau šeimos gydytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų nežymiai auga apimant penkių metų laikotarpį. Šeimos gydytojų skaičius Pakruojis r. tenkantis 10 tūkst. gyventojų, apimant penkių metų laikotarpį, yra beveik per pusę žemesnis palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (47 pav.).

47 pav. Šeimos gydytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų, metų pabaigoje.

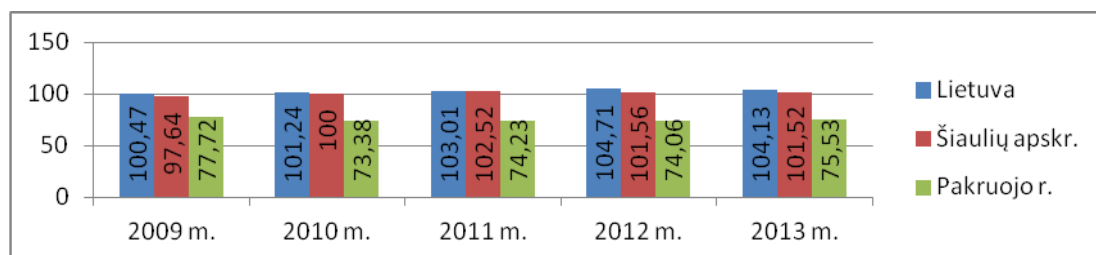
Šaltinis: HISIC

Pakruojo r. 2013 m. buvo 125 slaugytojos, 2012 m. – 124. Slaugytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų, apimant penkių metų laikotarpį, Pakruojo r. yra žemiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (48 pav.).

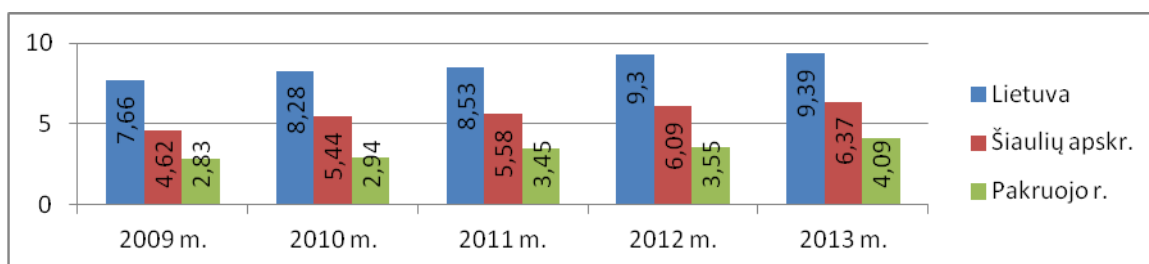
48 pav. Slaugytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų, metų pabaigoje
Šaltinis: HISIC

Specialistų su aukštauju ir aukštesniuju medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) skaičius tenkantis 10 000 gyventojų Pakruojo r. 2013 m. nežymiai išaugo palyginti su 2012 m., tačiau apimant penkių metų laikotarpį yra žemiausias palyginti su Lietuva ir Šiaulių apskr. (49 pav.).

49 pav. Spec. su aukštauju ir aukštesniuju medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) sk. tenkantis 10 tūkst. gyv.
Šaltinis: HISIC

Pakruojo r. odontologų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų 2013 m. išaugo ir yra didžiausias apimant penkių metų laikotarpį. Odontologų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyv. Pakruojo r. 2013 m. yra žemesnis palyginti su Lietuva 2,3 karto ir Šiaulių apskr. 1,6 karto (50 pav.).

50 pav. Odontologų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų
Šaltinis: HISIC

1.5. SVEIKATOS PRIEŽIŪROS RODIKLIAI

1.5.1. Stacionaro veikla

2013 m. Pakruojo r. išaugo bendras lovų skaičius stacionare, nors 2010-2013 metų laikotarpiu šis skaičius nekito. Hospitalizuotų asmenų skaičius Pakruojo r. kasmet palaiapsniui mažėja ir 2013 m. sumažėjo 140 asmenimis palyginti su 2012 m. Lovos funkcionavimas nuo 2011 m. pradėjo žemėti ir 2013 m. yra žemiausias apimant penkių metų laikotarpį. Vidutinė gulėjimo stacionare

trukmė, apimant penkių metų laikotarpį, palaipsniui auga. Stacionaro lovos apyvarta, apimant penkių metų laikotarpį, kasmet mažėja (4 lent.).

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Bendras lovų skaičius stacionaruose	140	113	113	113	123
Hospitalizuotų asmens skaičius	3099	2392	2098	1990	1850
Lovos funkcionavimas (dienomis)	220,14	229,32	220,31	213,57	198,02
Vidutinė gulėjimo stacionare trukmė (dienomis)	9,87	11,42	11,87	12,02	13,26
Lovos apyvarta	22,31	20,08	18,56	17,76	14,93

4 lent. Stacionaro veikla Pakruojo r.
Šaltinis: HISIC

1.5.2. Greitosios medicinos pagalbos (GMP) darbo apimtis

Pakruojo r. Greitosios medicinos pagalbos 2013 m. užimtų gydytojų etatų nebuvo, slaugytojų etatų skaičius išlieka nepakitęs, kaip ir 2012 m.(10.00). Pakruojo r. 2013 m. buvo suteikta 5563 medicinos pagalbos, tai 463 kartais daugiau, nei 2012 m. Suteiktos medicinos pagalbos skaičius 1000 gyventojų 2013 m. didesnis 26,8 kartų 1000 gyventojų. GMP išvykimų skaičius 2013 m. – 5768, iš jų be rezultatų – 205, tai sudaro 3,6 proc.

GMP suteiktos pagalbos dalis, dėl nelaimingų atsitikimų, nežymiai sumažėjo (2012 - 12,9 proc., 2013 m. – 12,7 proc.). Dėl ūmių susirgimų ir būklių GMP suteiktos pagalbos dalis išaugo 2,9 proc. palyginti su 2012 m. (64,0 proc.). Dėl nėštumo, pogimdyminio laikotarpio patologijos suteiktos pagalbos dalis 2013 m. sumažėjo 0,2 proc. palyginti su 2012 m. (0,3 proc.). Dėl gimdyvių ir ligonių pervežimų 2013 m. suteiktos pagalbos dalis sumažėjo 2,4 proc. palyginti su 2012 m. (22,8 proc.).

Pakruojo r. 2013 m. vaikams suteikta GMP iš viso 484 kartus ir tai sudaro 8,7 proc. nuo visos suteiktos pagalbos. 2013 m. suteikta medicinos pagalbos 389 kartai (80,4 proc.) 0-14 metų amžiaus vaikams ir 95 kartai (19,6 proc.) 15-17 metų amžiaus vaikams. Dėl nelaimingų atsitikimų suteikta GMP 14,9 proc. 0-14 m. amžiaus ir 23,2 proc. 15-17 m. amžiaus vaikams. Daugiausiai (71,7 proc.) GMP suteikta dėl ūmių susirgimų ir būklių 0-14 m. amžiaus ir 15-17 m. (57,9 proc.) amžiaus vaikams. Dėl pervežimų suteikta GMP 13,4 proc. 0-14 m. amžiaus ir 18,9 proc. 15-17 m. amžiaus vaikams.

2. SPECIALIOJI DALIS

2.1. Pakruojo rajono mokinių sveikatos patikrinimo rezultatai 2013 metais

Pagal Pakruojo rajono švietimo skyriaus pateiktus duomenis 2013 metais Pakruojo rajono mokyklose besimokančių mokinių skaičius sumažėjo 7,4 proc. palyginti su 2012 m. (3066). Pagal pateiktus duomenis 2013 m. mokyklose mokėsi 2840 mokiniai, iš jų :

priešmokyklinio ugdymo grupėse - 45 vaikai (2012 m. – 62);

1-4 klasėse - 824 mokiniai (2012 m. - 877);

5-8 klasėse - 983 mokiniai (2012 m. - 1057);

9-12 klasėse - 988 mokiniai (2012 m. - 1070).

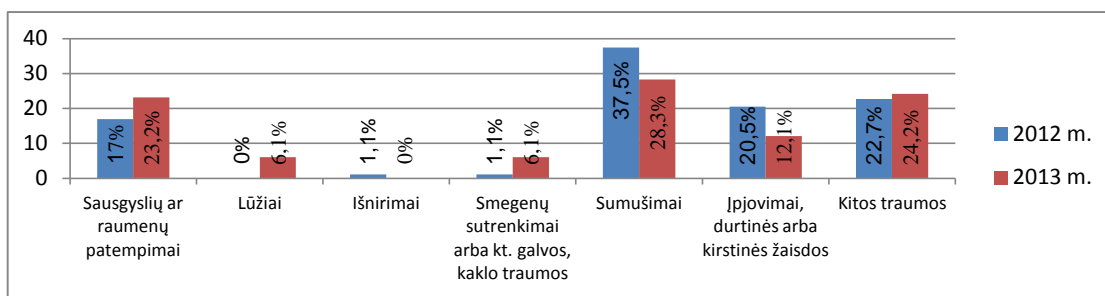
2013 m. sveikatą patikrino 2722 mokiniai, tai sudaro 95,8 proc. nuo visų moksleivių. Profilaktiškai patikrinusių mokinių procentas sumažėjo ir yra žemiausias penkių metų

laikotarpyje. Daugiausiai (97,8 proc.) profilaktiškai sveikatą pasitikrinusiųjų yra 5-8 kl., mažiausiai – 9-12 klasių (92,9 proc.) mokiniai. Pakruojo rajono moksleivių sveikata prastėja, kadangi lyginant su 2012 metų profilaktinių patikrinimų duomenimis 2013 metais sveikų moksleivių sumažėjo 3 procentais. Daugiausiai moksleivių (62,4 proc.) nustatytas kariesas. Penktadaliui (21,5 proc.) moksleivių nustatyti endokrininės sist. sutrikimai, kiek mažiau - trumparegystė (18,1 proc.), bei netaisyklinga laikysena (14,3 proc.). Kariesas daugiausiai nustatytas priešmokyklinio ugdymo grupės, bei 1-4 kl. mokiniams, endokrininės sistemos sutrikimai – 9-12 kl., trumparegystė – 9-12 kl., netaisyklinga laikysena 5-8 kl. mokiniams.

Daugiausiai sveikatos sutrikimų, neįskaitant karieso, nustatyta 9-12 kl. mokiniams, mažiausiai – priešmokyklinio ugdymo grupės vaikams, taip pat profilaktinių patikrinimų rezultatai parodė, kad augant vaikams daugėja ir susirgimų skaičius, todėl labai svarbu, kuo anksčiau vaikus supažindinti su sveikos gyvensenos principais, kurie teigiamai veiks jų sveikatą ateityje.

2.2. Traumų atvejai Pakruojo rajono mokyklose 2013 metais

Pakruojo rajono mokyklų visuomenės sveikatos specialistai kiekvienais metais registruoja mokinių patirtas traumas apsilankymų žurnaluose. Tai labai svarbu moksleivių traumatizmo mažinimui mokyklose. Pakruojo rajono mokyklose 2013 m. mokėsi 2840 mokiniai. Per šiuos metus mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistės užfiksavo 99 moksleivių patirtas traumas. Traumų skaičius 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m. (176), tačiau sumažėjo ir bendras mokinių skaičius mokyklose (2012 m. – 3066). Palyginus 2012 m. patirtas mokinių traumas su 2013 m. daugiausiai traumų patiriama dėl sumušimų, kitų traumų, bei sausgyslių ar raumenų patempimų (51 pav.).

51 pav. Traumų atvejai Pakruojo r. sav. mokyklose 2012-2013 m.

2013 m. daugiausiai patirtų traumų buvo kūno kultūros pamokose. Šiais metais išaugo traumų skaičius pamokų metu (54,6 proc.) palyginti su ankstesniais metais, kai daugiau traumų būdavo patiriama ne pamokų metu: koridoriuose, ar mokyklos teritorijoje. Daugiausiai traumas patyrė 5-8 kl. 13 metų amžiaus mokiniai. Daugiausiai mokinių susižeidė iki 12 val.

Atkreipiant dėmesį į gautus rezultatus, reikėtų didesnę dėmesį skirti 5-8 kl. mokiniams, supažindinti mokinius su galimais nelaimingais atsitikimais atliekant tam tikrus pratimus, skatinti mokinius atsakingumo. Kadangi daugiausiai traumų patiriama trečiadienį, tai tą dieną paskirti daugiau budėtojų per pertraukas koridoriuose, mokyklos teritorijose.

2.3. Kuprinių svėrimo akcija 2013 metais

2013 m. rugsėjo mėnesį kuprinių svėrimo akcija buvo vykdoma vienuolikoje Pakruojo rajono mokyklų 5-6 klasių moksleiviams. Akcijos metu buvo įvertinti 420 mokinių kuprinių svoriai. Akcijoje dalyvavo 202 penktokai ir 218 šeštokų. Iš jų 203 berniukai ir 217 mergaičių. Iš surinktų duomenų apskaičiuota, kad mokinio kuprinė vidutiniškai sveria 3,68 kg. Lengviausia kuprinė – 900 g. svorio, o sunkiausia kuprinė svėrė 7,0 kg. Lyginant berniukų ir mergaičių kuprinių tipus, daugiau vyresnių mergaičių, nei berniukų nešioja kuprines tik su vienu diržu ar su rankena.

Dauguma mokinių (400 vaikų) kuprines nešioja ant abiejų pečių (95,24 proc.) ir tik 20 vaikų kuprines nešioja ant vieno peties ar rankoje. Didesnės dalies mokinių (67,14 proc.) kuprinių svoris sudaro iki 10 proc. kūno masės, labai sunkias kuprines (virš 15 proc.) nešioja 2,15 proc. vaikų. Sunkias kuprines (nuo 10-15 proc. kūno masės) ir labai sunkias kuprines (virš 15 proc. kūno masės) nešioja daugiau penktokų nei šeštokų. Tik 26,90 proc. akcijoje dalyvavusių mokinių prie kuprinės segėjo atšvaitą. Berniukai ant kuprinių atšvaitus segėjo dažniau nei mergaitės. Lyginant rezultatus pagal klases: tik truputį daugiau penktokų (13,81 proc.) nei šeštokų (13,09 proc.) turi prie kuprinės atšvaitą. Moksleivio pradinuko tuščia kuprinė turėtų sverti ne daugiau, kaip 700 g., o vyresniųjų klasių mokinių - ne daugiau, kaip 1000 g. Optimalus pilnos kuprinės svoris turi sudaryti ne daugiau kaip 10 proc. mokinio kūno svorio. Didžiausias pilnos kuprinės svoris neturi viršyti 15 proc. moksleivio kūno masės.

2.4. Pakruojo rajono ikimokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimas 2013 metais

Pakruojo rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuras 2013 m. atliko Pakruojo rajono ikimokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimą. Tyrimui atlikti buvo naudojamas klausimynas, skirtas ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvelių apklausai. Tyrime dalyvavo visų Pakruojo rajono savivaldybės ikimokyklinių įstaigų 4 ir 6 metų amžiaus vaikai. Nors tiriamųjų imtis buvo 218 vaikų, tačiau anketas užpildė tik 176 vaikų tėvai. Tyrime dalyvavo 78 keturių metų ir 98 šešių metų vaikai, iš jų 87 mergaitės ir 89 berniukai.

Tyrimu buvo siekiama atskleisti vaikų aktyvumo, mitybos įpročių, bei sveikatą atspindinčius rodiklius. Iš 176 tyrime dalyvavusių vaikų 58 proc. vaikų daugiau kaip 1 val. praleidžia vaikščiodami lauke. Dažniau ar rečiau mankština 75 proc. vaikų, tačiau nemaža dalis - 25 proc. visiškai nesimankština.

Kasdien pusryčius valgo 82,9 proc. vaikų ir 2,3 proc. niekada nepusryčiauja. Dauguma 76,7 proc. vaikų valgo keturis ir daugiau kartų per dieną. Daržoves kasdien valgo 46,6 proc., tačiau 2,8 proc. vaikų niekada nevalgo daržovių. Vaisių/uogų ir saldumynų valgymas vaikų mityboje yra lygiareikšmis, kadangi kasdien valgančių vaisius/uogas yra 27,3 proc., o saldumynus 25,6 proc. vaikų.

Kasdien juodą duoną valgo 32,1 proc. ketverių ir 11,2 proc. šešerių metų vaikai, baltą duoną renkasi 48,7 proc. ketverių ir 37,7 proc. šešerių metų vaikai.

Daugiau vaikų 79,6 proc. geria pieną palyginti su 60,2 proc. geriančiais kefyra vaikais.

Vaikų maisto gaminimui dažniausiai 86,2 proc. tėvelių renkasi augalinį aliejų, 44,8 proc. sviestą ir mažiausiai 5,7 proc. maisto gaminimui naudoja taukus.

Specialias vaikiškas saugos kėdutes ir saugos diržus visada naudoja 74,7 proc. tėvų ir net beveik dešimt procentų tėvų jų niekada nenaudoja, o 15,5 proc. tėvų šias saugos priemones naudoja

kartais. Visada šviesos atšvaitus naudoja 64,9 proc. vaikų, per pus mažiau 28,2 proc. kartais ir 6,9 proc. niekada nenaudoja šviesos atšvaitų.

Daugiau kaip pusė 58,3 proc. tėvų įvertino savo vaikų sveikatą kaip gerą, nors tik 10,3 proc. vaikų nesirgo per paskutinius 12 mėn.

Dažniausiai 43,4 proc. vaikų dantis valosi vieną kartą per dieną, sekančiai 31,4 proc. vaikų dantis valosi ne kiekvieną dieną ir 2,9 proc. vaikų niekada nesivalo dantų. Per paskutinius 12 mėn. pas dantų gydytoją lankėsi 38,3 proc. vaikų.

Dauguma įpročių įtakojančių sveikatą formuojasi šeimoje, todėl labai svarbu nuo pat mažens vaikus mokinti sveikos gyvensenos principų. Tik nuo tėvelių priklauso, ar vaikas savo laisvalaikį praleis prie kompiuterio, TV ar aktyviai poilsiaus lauke. Tinkamas tėvelių požiūris į sveiką mitybą suformuos ir tinkamą vaiko pasirinkimą. Ne mažiau svarbu rūpinantis vaiko sveikata yra ir užtikrinimas jo saugumo, tad tėveliams reikėtų atidžiau rūpintis vaikų saugumu, kadangi automobilinės kėdutės, saugos diržų ar atšvaitų naudojimas gali išsaugoti vaiko gyvybę.

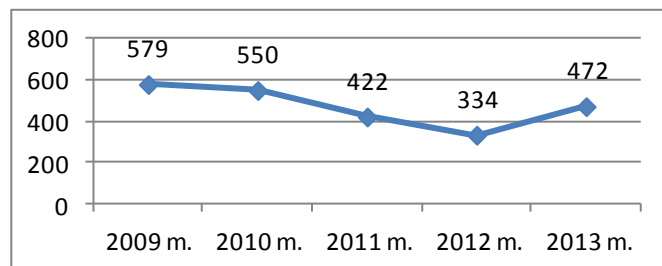
2.5. Aplinkos rodikliai

Pakruojo r. savivaldybės administracijos duomenimis 2013 m. 05.22, 06.04, 06.17, 07.01, 07.15, 07.29, 08.12, 08.26 ir 09.09 dienomis Pakruojo r. savivaldybės teritorijoje buvo atlikti maudyklos ir maudymviečių paviršinio vandens tyrimai. Tyrimai buvo atlikti Žeimelio, Pakruojo (‘‘Varlinėlio‘‘ maudymvietė), Laičių I (Paežerių) Šukionių, Guostagalio tvenkiniuose bei Klovainių ir Petrašiūnų karjeruose. Tyrimai neviršijo Lietuvos higienos normoje HN 92:2007 ‘‘Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė‘‘ nustatytų maudyklų vandens kokybės mikrobiologinių rodiklių reikšmių.

UAB ‘‘Pakruojo vandentiekis‘‘ duomenimis geriamojo vandens mėginių, kuriuose žarninių lazdelių (*E. coli*) ir (ar) žarninių enterokokų skaičius viršijo ribinį mikroorganizmų skaičių ar cheminių (toksinių) medžiagų koncentracijos viršijo nustatytas ribines vertes per tam tikrą laikotarpį apimant trejų metų laikotarpį (2011-2013 m.) Pakruojo rajone nebuvo. Gyventojų dalis, kuriems nepertraukiamai tiekiamas centralizuotai vanduo 2013 m. sumažėjo 2 proc. palyginti su 2012 m. (48 proc.). Gyventojų dalis, kurių nuotekos tvarkomos pagal teisės aktų reikalavimus 2013 m. nepakito palyginti su 2012 m. (35 proc.).

2.6. Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimo rodikliai

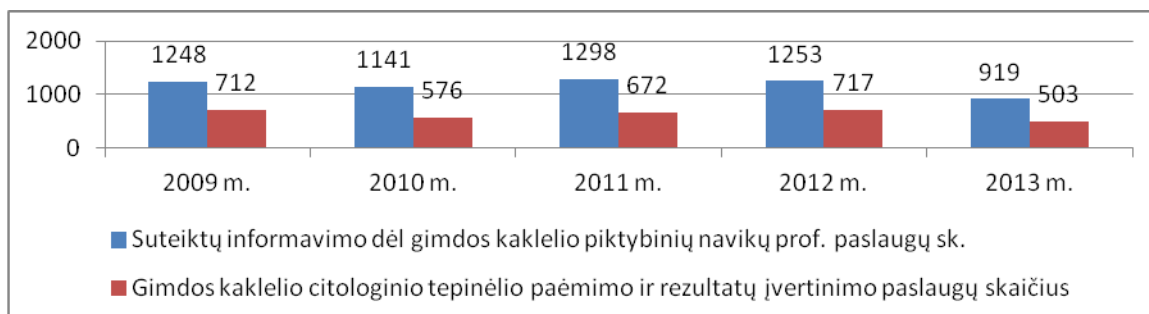
Šiaulių teritorinės ligonių kasos duomenimis vaikų, dalyvaujančių krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje skaičius 2013 m. išaugo palyginti su 2012 m., tačiau iš visų 1834 aptarnaujamų vaikų (nuo 6 iki 14 m.) programoje dalyvavo 472, tai sudaro 25,7 proc. (52 pav.).

52 pav. Vaikų sk., dalyvavusių krūminių dantų dengimo silantais programoje, Pakruojo r.

Šaltinis: Šiaulių teritorinė ligonių kasa

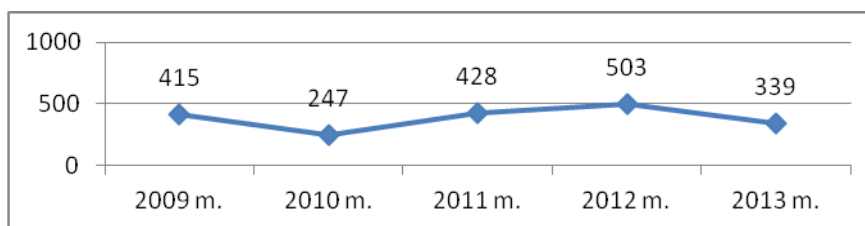
Suteiktų informavimo dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų profilaktikos paslaugų skaičius ir gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimo ir rezultatų įvertinimo paslaugų skaičius 2013 m. sumažėjo palyginti 2012 m., jų įvykdymas atitinkamai siekė 18,6 proc. ir 10,2 proc. (53 pav.).

53 pav. Suteiktų informavimo dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų profilaktikos paslaugų sk. ir gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimo ir rezultatų įvertinimo paslaugų sk.

Šaltinis: Šiaulių teritorinė ligonių kasa

Suteiktų informavimo dėl krūties piktybinių navikų profilaktikos ir siuntimo atlikti mamografijos paslaugų skaičius 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m. Aptarnaujamų 50-69 metų moterų 2013 m. Pakruojo r. buvo 3003, tačiau informuotų ir siustų atlikti mamogramą buvo 339, programa įvykdyta tik 11,3 proc. (54 pav.).

54 pav. Krūties piktybinių navikų prof. ir siuntimo atlikti mamografiją paslaugų skaičius

Šaltinis: Šiaulių teritorinė ligonių kasa

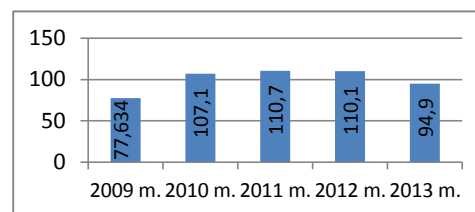
Informavimo apie didelę širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, šios tikimybės įvertinimo, pirminės prevencijos priemonių plano sudarymo ar siuntimo išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę paslaugų skaičius 2013 m. sumažėjo palyginti su 2012 m. (2012 m. – 1245, 2013 m. – 1039).

Informavimo apie ankstyvąją priešinės liaukos vėžio ankstyvąją diagnostiką ir PSA nustatymo paslaugų skaičius 2013 m.(680) sumažėjo palyginti su 2012 m. (822).

Ankstyvosios piktybinių navikų diagnostikos paslaugų skaičius 2013 m. (12) sumažėjo palyginti su 2012 m.(17).

2.7. Išlaidos sveikatos sistemai ir jos finansavimas

Pakruojo rajono savivaldybės administracijos duomenimis išlaidos Pakruojo rajono miesto gyventojų sveikatos priežiūrai dalis (proc.) iš bendro Pakruojo rajono savivaldybės biudžeto 2013 m. dar labiau sumažėjo, nei ankstesniais metais (2011 m.- 0,91 proc., 2012 m. – 0,59 proc., 2013 m. - 0,2 proc.). Vaikų

55 pav. Vaikų sveikatos priežiūrai skirtos lėšos, Lt
Šaltinis: Pakruojo r. sav. administracija

sveikatos priežiūrai mokyklose skirtos lėšos šiek tiek sumažėjo palyginti su ankstesniais metais (55pav.).

3. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Visuomenės sveikatos stebėsenos Pakruojo rajono savivaldybėje 2013 metų ataskaitoje pateikti duomenys ir jų analizė parodo Pakruojo rajono ir visos šalies sveikatos problemas. Pakruojo rajone, kaip ir visoje Lietuvoje būdinga gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija. Pakruojo rajone nuo 2009 m. iki 2013 m. pradžios gyventojų skaičius sumažėjo beveik trims tūkstančiais. Mirusiųjų skaičius Pakruojo r. jau ilgą laiką yra aukštesnis nei gimusiųjų, tai parodo natūrali gyventojų kaita, kuri Pakruojo rajone išlieka neigiama – 154 (2013 m.). Jau daugelį metų nesikeičia mirties priežasčių struktūra.

Pakruojo rajone 2013 m., kaip ir visoje šalyje didžiausias mirtingumas yra dėl kraujotakos sistemos ligų (938,74/100 tūkst. gyv.). Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų, apimant penkių metų laikotarpį, Pakruojo r. yra didesnis palyginti su Lietuva, bei Šiaulių apskritimi. Antroje vietoje didžiausias mirtingumas Pakruojo r. yra nuo piktybinių navikų (305,45/100 tūkst. gyv.).

Pakruojo r. 2013 m. (170,68/100 tūkst. gyv.) ženkliai išaugo mirtingumas nuo išorinių priežasčių palyginti su ankstesniais metais (2012 m. – 131,23/100 tūkst. gyv.) ir yra didžiausias penkių metų laikotarpyje.

Mirtingumas transporto įvykiuose Pakruojo r. didžiausias buvo 2011 m. (21,27/100 tūkst. gyv.) ir 2013 m. beveik du kartus didesnis nei Lietuvoje (10,68/100 tūkst. gyv.).

Pakruojo r. didžiausias sergamumas 2013 m. buvo dėl ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų ir gripo, kiek mažiau - dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių, bei trečioje vietoje buvo sergamumas dėl virškinimo sistemos ligų.

Pakruojo r. 2013 m. didžiausias ligotumas buvo dėl kvėpavimo sistemos ligų, bei kraujotakos sistemos ligų. Ligtumas šiomis ligomis išsiskiria palyginti su kitomis ligomis. Trečioje vietoje 2013 m. buvo ligotumas dėl jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemų ligų.

2013 m. Pakruojo r. ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose apsilankė 3904 vaikai (0-17 metų amžiaus), kurių daugumai buvo nustatyti regėjimo sutrikimai (18,8 proc.) ir ydinga laikysena (11,1 proc.).

Pakruojo r. gyventojai 2013 m. pas gydytojus apsilankė 145872 kartus, apsilankymų skaičius sumažėjo palyginti su 2012 m. (156210). Apsilankymų pas gydytojų skaičius 1-am gyventojui Pakruojo r. yra žemesnis palyginti su Lietuva, ar Šiaulių apskr.

Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras siekdamas pagerinti gyventojų informacijos efektyvumą, atkreipė dėmesį į gyventojų, kuriems informacija skirta, amžių, išsilavinimą, užimtumą bei sveikatos būklę, taip pat organizavo sveikatinimo akcijas ir skatino būti aktyviems.

Siekiant geresnės Pakruojo rajono gyventojų sveikatos būklės, būtina sistemingai plėtoti sveikatinimo veiklas visose rajono gyventojų amžiaus grupėse.

Skatinti gyventojus konsultuotis su sveikatos priežiūros specialistais sveikatos stiprinimo ir gerinimo klausimais, skatinti gyventojus aktyviau dalyvauti Visuomenės sveikatos biuro organizuojamuose renginiuose, akcijose, paskaitose, užsiėmimuose, bei didinti gyventojų

suinteresuotumą aktyviau patiems įsitraukti į sveikatą palaikančios aplinkos kūrimą bendruomenėse.

Siekiant laiku pastebėti ligas tikslinga gerinti ankstyvą ligų diagnostiką, didinti Valstybinių profilaktinių programų įgyvendinimo mastą, raginti gyventojus reguliariai lankytis pas šeimos gydytojus ir skatinti profilaktiškai tikrintis savo sveikatą.

Siekiant užtikrinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų teikimą Pakruojo rajono teritorijoje, būtina nuolat vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną, rinkti ir analizuoti duomenis, kurie parodo rajono gyventojų sveikatos būklę, periodiškai atlikti vaikų ir suaugusių atrankinius gyvensenos tyrimus įtraukiant tabako, alkoholio ir psichoaktyvių medžiagų vartojimo, fizinio aktyvumo, mitybos, higienos ir kitus klausimus. Didelį dėmesį skirti taisyklingos mitybos, fizinio aktyvumo ir psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijai, bei padėti visuomenei išsiugdyti atsakomybę už savo sveikatą. Sistemingai rengti sveikos gyvensenos įgūdžius formuojančias renginius, paskaitas, seminarus, vykdyti informacijos sklaidą spaudoje ir internetinėje svetainėje sveikatos išsaugojimo bei ugdymo klausimais. Skatinti glaudų bendradarbiavimą su visuomeninėmis organizacijomis, ugdymo, asmens sveikatos įstaigomis, politikais ir žiniasklaida.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Higienos instituto sveikatos informacijos centras „Lietuvos gyventojų sveikata ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla 2013 m.“ Vilnius, 2014;
2. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras Biostatistinės analizės skyrius „Visuomenės sveikata Lietuvos savivaldybėse 2013 m.“ Vilnius, 2014;
3. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras „Mirties priežastys savivaldybėse 2013 m.“ Vilnius, 2014;
4. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras „Lietuvos gyventojų sergamumas apskrityse ir savivaldybėse 2013 m.“ Vilnius, 2014;
5. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras „Sergamumas profesinėmis ligomis Lietuvoje 2013 m.“ Vilnius, 2014;
6. Higienos instituto kompiuterinė sveikatos statistikos rodiklių vaizdavimo ir analizės sistema. <http://sic.hi.lt/html/srs.htm>
7. Higienos institutas. Lietuvos sveikatos statistika. Ataskaitos. <http://sic.hi.lt/html/spi.htm>
8. Lietuvos darbo birža. <http://www.ldb.lt/Informacija/Puslapiai/default.aspx>
9. Lietuvos statistikos departamentas. <http://www.stat.gov.lt/>
10. Higienos institutas Sveikatos informacijos centro Biostatistinės analizės skyriaus „Rekomendacijos savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rengimui“ pastabos, Vilnius 2013.